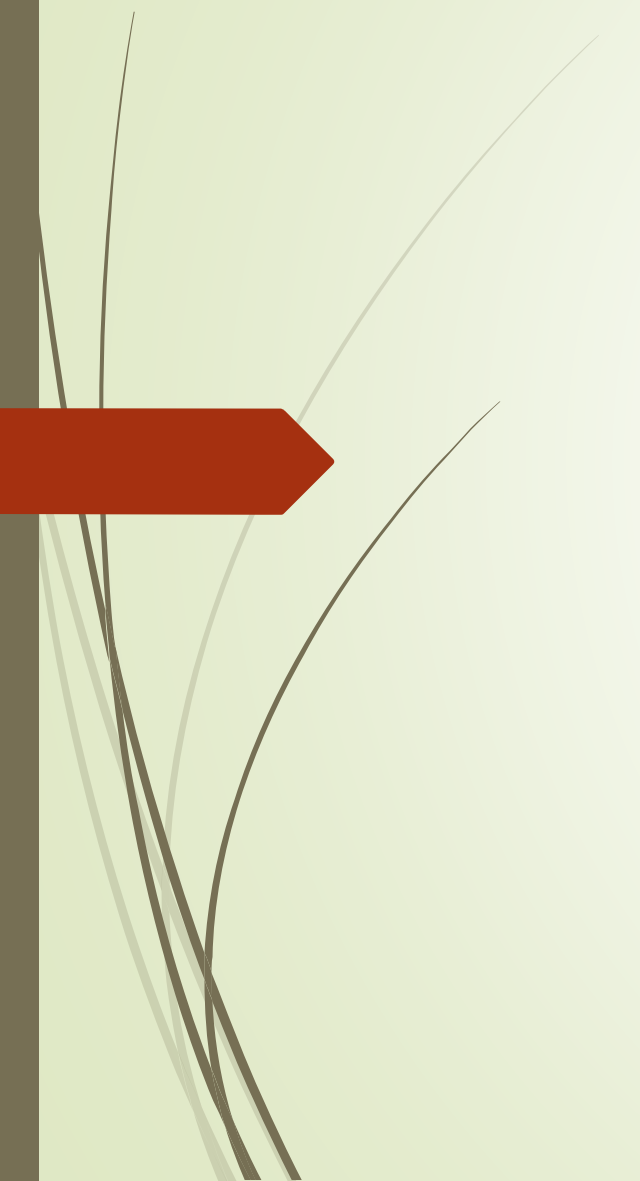

CEZA MUHAKEMESİNDE KORUMA TEDBİRLERİ

Kavram ve Tanım

- Koruma tedbirleri, **ceza muhakemesinin gereği gibi yapılabilmesi** veya **hükmün infazının mümkün kılınması** amacıyla muhakeme sürecinde başvurulabilen ve hükümden önce, gerektiğinde zor kullanmak suretiyle bazı temel hak ve özgürlüklere geçici müdahaleyi gerektiren işlemlerdir.
- Koruma tedbirleri aynı zamanda doğrudan veya dolaylı olarak **delil elde etme yöntemleridir**.

Koruma tedbirlerinin amacı;

- Ceza muhakemesini yapılabilir kılmak,
- Yargılama sonucunda verilecek hükmün yerine getirilebilirliğini güvence altına almaktır.

❖ **Delillere ulaşmak ve delillerin karartılmasını önlemek, şüpheli veya sanığın muhakeme sırasında veya hükmün infazı için hazır bulundurulmasını sağlamak** üzere bu tedbirlere başvurulabilir.

CMK'da Yer Alan Koruma Tedbirleri

- Yakalama (m. 90)
- Gözaltı (m. 91)
- Tutuklama (m. 100)
- Adli Kontrol (m. 109)
- Arama (m. 116)
- El Koyma (m. 127)
- Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi (m. 135)
- Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi (m. 139)
- Teknik Araçlarla İzleme (m. 140)

Koruma Tedbirlerinin Ortak Özellikleri

- ❖ Temel hak ve özgürlüklere müdahaleyi gerektirmesi dolayısıyla, başta Anayasada(AY m.13), AİHS'de ve CMK'da olmak üzere, ancak yasal olarak düzenlenmiş bulunan koruma tedbirleri uygulanabilir. **(YASALLIK)**
- ❖ Koruma tedbirleri sürekli değil, geçicidir. Koruma tedbiriyle ulaşılmak istenen amaç gerçekleşinceye kadar devam edebilirler. **(GEÇİCİLİK)**
- ❖ Koruma tedbirleri amaç değil, birer araçtır. Amaç, maddi gerçeğe ulaşmak ve hükmün infazını sağlamaktır. **(ARAÇ OLUŞ)**
- ❖ Hükümden önce temel hak ve özgürlüklere müdahale edildiği için, ancak zorunluluk bulunduğu anda koruma tedbirine başvurulabilir. **(GECİKMEDE TEHLİKE)**
- ❖ Koruma tedbirlerine başvurabilmek için görünüşte haklılık (hukuka uygunluk) gerekli ve yeterlidir. En baştan itibaren hukuka uygunluk yoksa tedbire başvurulamayacağı gibi, tedbire başvurmak için kesin bir haklılık da aranmayacaktır. **(GÖRÜNÜŞTE HAKLILIK)**
- ❖ Koruma tedbirlerine başvurulurken, oranlılık ilkesine uyulması gerekmektedir. Oranlılık, araçla amacın, yöntemle hedefin dengeli olmasıdır. **(ÖLÇÜLÜLÜK)**
- ❖ Koruma tedbirleri, kural olarak, bir karara dayanması gerekir. **(KARARA DAYANMA)**

YAKALAMA (m. 90)

Kavram ve Tanım

- 1412 sayılı Kanundan farklı olarak, 5271 sayılı CMK, yakalama ile gözaltına almayı birbirinden ayırmıştır.
- Yakalama, hakim kararı olmaksızın şüphelinin özgürlüğünün kısıtlanması, gözaltına alınıp alınmayacağı hususunda bir karar verilinceye kadar denetim ve gözetim altında tutulmasıdır.
- Yakalama kaçmayı, kaçanı engelleme yetkisi veren bir koruma tedbiri olup, bunu sağlayacak ölçüde **zor kullanma yetkisini de** içermektedir.

Doğrudan (Fiili) Yakalama (m.90/1)

Suçüstü Hâlleri (m.2/1-j)

Suçüstü Bir Fiilden
Dolayı Kişinin
İzlendiği Hâller

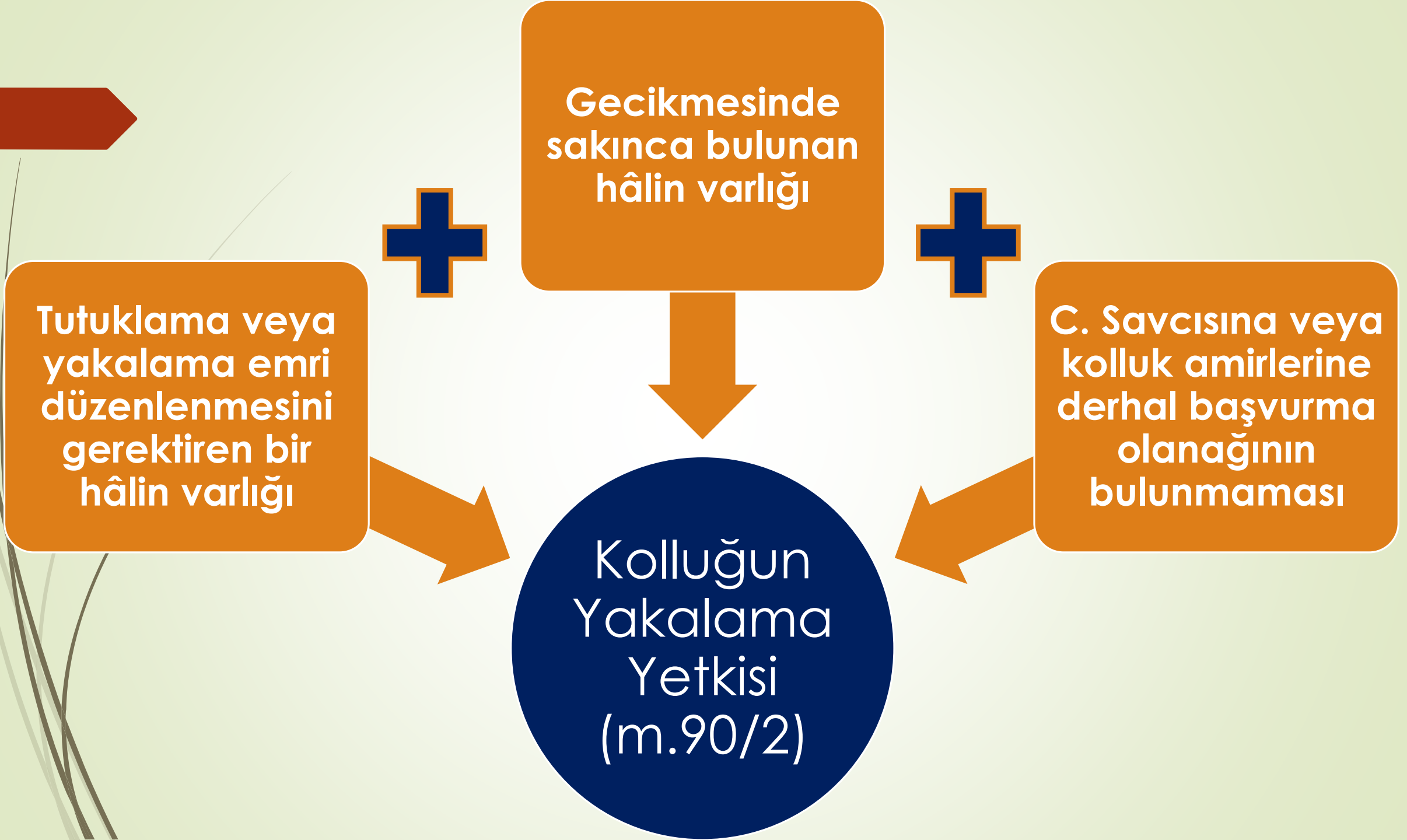
İşlenmekte
olan suç

Henüz
işlenmiş
olan suç

Fiilin pek az
önce
işlendiğini
gösteren
delillerin
varlığı

Kişinin kaçma
olasılığının
bulunması

Kişinin hemen
kimliğini
belirleme
olanağının
bulunmaması

Şikayete Bağlı Suçlarda Yakalama

- Soruşturma ve kovuşturması şikayete bağlı olmakla birlikte, çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malullük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hallerinde kişinin yakalanması şikayete bağlı değildir (m.90/3).
- Soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olsun ya da olmasın, mağduru m.90/3'te sayılanlardan olsun ya da olmasın, **suçüstü halinde her suç faili yakalanabilir**. Ancak **suçun soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı ise, şikayet şartı gerçekleşmeden yakalama devam edemez**.

Yakalama Üzerine Yapılacak İşlemler

- Önlemlerin alınması (m. 90/4)
- Kişiyeye haklarının bildirilmesi (m. 90/4)
- Yakalama Tutanağı Düzenlenmesi (m. 97)
- Yakalamamanın Şüpheli veya Sanığın Yakınlarına Bildirilmesi (m. 95)
- Yakalamamanın ilgililere(şikayet hakkı olanlara) bildirilmesi (m. 96)

Yakalama Tutanağı Örneği

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
YAKALAMA VE GÖZALTINA ALMA TUTANAĞI
ŞÜPHELİ VE SANIK HAKLARI FORMU

Şahsın Kimlik Bilgileri
Soyadı :
Adı : Burhan
Ana Adı :
Baba Adı : Kadri
T.C.Kim. Num. : 5400

Doğum Yeri : Aydınlar
Doğum Tarihi : 05.05.
Cinsiyeti : Erkek
Nüf.Kay.Old.(il/İlçe/Köy) : Siirt -

Şahsın Yakalandığı
Tarih / Saat : 13.10.2015 / 15.00
Yer (Cadde, Sokak vs.) : Eyüp Asayiş Büro Amirliğinden teslim alınmıştır.
Yakalamanın Hangi Koşulda Yapıldığı : Zor kullanılmadan
Yakalamaya Neden Olan Suç : Kasten öldürme olayları "faili belli"
Yakalamayı Yapan Görevli Kişiler : J.Astsb.Çvş. Gürkan ÇOŞAR
Yakalamayı Tespit eden Kolluk Görevlileri : Uz.J.VI Kad.Çvş.Mahir Menzilciler
Yakalamanın Haber Verildiği Cumhuriyet Savcısı : Mustafa Erkan KOÇTEKİN
Gözetim Alma Emrini Veren Cumhuriyet Savcısı : Mustafa Erkan KOÇTEKİN
Gözetim Alınmanın Tarih ve Saati : 13.10.2015 / 15:00

Yukarıda yazılı olan "Kasten öldürme olayları "faili belli" olayı ile ilgili olarak Kasten öldürme olayları "faili belli" suçu şüphesi/Cumhuriyet savcısının talimatı ile yakalandınız/gözetim altına alındınız. Başka suçlara karışmış olma ihtimaliniz de aynı zamanda soruşturma kapsamındadır.

Yürürlükteki mevzuata göre, aşağıda belirtilen haklarınız bulunmaktadır.

I- Kimliğinizle ilgili sorulara doğru cevap vermek zorundasınız. Kimliğinizle ilgili bilgileri vermemeniz veya yanlış bilgi vermeniz suç teşkil edecektir.

II- Isnat edilen suç hakkında açıklamada bulunmama, yani susma hakkına sahipsiniz.

III- Yakalandığınızı ve / veya gözetim altına alındığınızı yakınlarınıza haber verme hakkınız vardır. Haber vermek istediğiniz yakınınıza veya belirlediğiniz bir kişiye veya yazılı olarak karşı çıkmadığınız takdirde Büyükelçiliğinize / Konsolosluluğunuza durum derhâl bildirilecektir.

IV- Aleyhinize var olan şüpheleri ortadan kaldırmak için lehinize olan hususları öne sürebilirsiniz.

V- Müdafî tayin hakkınız vardır. Müdafî tayin edebilecek durumunuz yoksa baro tarafından tayin edilecek bir müdafîin hukukî yardımından yararlanabilirsiniz. Müdafî ile görüşme ve konuşma hakkınız vardır. Müdafîiniz, ifade alma esnasında hazır bulunabilir.

VI- Yakalama, gözetim alma işlemine veya gözetim süresinin uzatılmasına ilişkin Cumhuriyet savcısının yazılı emrine karşı, hemen serbest bırakılmanızı sağlamak için sulh ceza hâkimine başvurabilirsiniz.

Isnat olunan suçla ilgili olarak tarafıma okunan ve form olarak bir nüshası verilen haklarımın neler olduğunu anladım.

Adı Soyadı

Burhan

İmzası

Yukarıda adı ve açık kimliği yazılı şüpheli/sanığa isnat olunan suçla ilgili haklarını açıkladım ve kendisi tam anlamıyla anlayarak imzaladı / imzadan imtina etti, formun bir nüshası kendisine verildi.13.10.2015

Görevlinin

Sicili :

Birimi :

İmzası :

Merkez

J.Krk.K.lığı

(*) YAKALAMA, GÖZALTINA ALMA VE İFADE ALMA YÖNETMELİĞİ'NİN EKİDİR.

1- Bu form tüm suçlardan dolayı yakalanan ve/veya gözetim altına alınan şüpheli/sanıklara verilecektir.

2- Bu form, gözetim altına alınan her şahıs için üç nüsha doldurulacak, bir nüshası şahsın kendisine, bir nüshası Cumhuriyet başsavcılığına verilecek, diğer nüshası ise dosyasına konulacaktır.

Yakınlarına Haber Verme Tutanağı Örneği

YAKINLARINA HABER VERME TUTANAĞI

YAKALANAN KİŞİNİN

T.C. KİMLİK NO : 540C
SOYADI :
ADI : Burhan
BABA ADI :
ANA ADI :
DOĞUM YERİ : Aydınlar
DOĞUM TARİHİ : 05.05

İL : Siirt
İLÇE : Tillo
MAHALLE – KÖY :
CİLT-A.S.NO -S.NO : 50 -
YAKALAMAYA NEDEN OLAN SUÇ : Kasten öldürme olayları "faili belli"
YAKALANDIĞI YER : Eyüp Asayiş Büro Amirliğinden teslim alınmıştır.
YAKALANDIĞI TARİH VE SAAT : 13.10.2015 - 15:00

HABER VERİLEN KİŞİNİN

SOYADI :
ADI : Hulki
BABA ADI :
ANA ADI :
YAKINLIK DERECESESİ : Hala oğlu
TELEFON NO :
HABER VER. TARİH VE SAAT : 13.10.2015 saat 15:00
BİLDİRİM NE ŞEKİLDE YAPILDI : Sözlü olarak bildirilmiştir.

İş bu tutanak tarafımızdan tanzim edilerek müştereken imza altına alınmıştır. 13.10.2015

HABER VEREN

Gürkan ÇOŞAR
J.Astsb.Çvs.
6.Asyş.Tim K.

HAZIRDA BULUNAN

Mahir MENZİCİLER
Uz.J.VI Kad.Çvs.

HABER VERDİRTEN

Burhan

Yakalama Emrine İstinaden Yakalama

SORUŞTURMA EVRESİNDE

- **Sulh ceza hâkimi tarafından**
  - Çağrı yapılamayan şüpheli hakkında(m.98/1)
- **İtiraz mercii tarafından**
  - Tutuklamanın reddine itiraz hâlinde (m.98/1)
- **Savcı veya kolluk tarafından**
  - Yakalanmışken kaçan şüpheli hakkında (m.98/2)
  - İnfaz kurumundan kaçanlar hakkında (m.98/2)

KOVUŞTURMA EVRESİNDE

- **Hakim veya Mahkeme tarafından**
  - Kaçak sanık hakkında (m.98/3)
  - Sanığın hazır bulundurulması için (m.199)

İNFAZ EVRESİNDE

- **Savcı tarafından**
  - İnfaz için gönderilen çağrı kağıdının tebliğ üzerine gelinmemesi veya şüphelinin kaçacağına dair şüphenin varlığı
  - Kasten 3 veya taksirle 5 yıldan fazla hapis cezalarının infazı için (doğrudan)

Yakalama Emri Örneği

**T.C.
ÇATALCA
SULH CEZA HÂKİMLİĞİ**

DEĞİŞİK İŞ NO : 2015/477 D.İş

DEĞİŞİK İŞ KARAR

HAKİM : ALEV 139905
KATİP : FİRDEVS YILMAZ 182961

Çatalca Hazırlık Bürosu'nun 19/09/2015 tarih ve 2015/2293 yakalama sayılı yazısı ile;

Kasten Öldürme suçundan Şüpheli 1 oğlu, SULTAN'den olma, 07/ GERGER doğumlu, ADIYAMAN, GERGER, KÖYÜ mah/köy nüfusuna kayıtlı MAHMUT 'nun bir an önce yakalanması ve soruşturmanın bir an önce tamamlanması nedeniyle-şüphelinin CMK 94-ve müteakip maddeleri gereği-gıyaben tutuklanmasına karar verilmesi talep edilmekle;

Yakalandığında, yakalama anından itibaren 24 saat içerisinde Cumhuriyet Başsavcılığımızda hazır edilmesi, bu süre içinde hazır edilemeyecekse şüphelinin yakalamanın yapıldığı yerde, 20/09/2011 tarihli ve 28060 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) vasıtasıyla Cumhuriyet başsavcılığımız tarafından dinlenilmesi için hazır edilmesi, yakalamanın yapıldığı yerde SEGBİS yoksa, aynı süre içinde bu sistemin bulunduğu ve kullanıma hazır olduğu en yakın yer Cumhuriyet Başsavcılığına sevk edilmesi, en geç 24 saat içinde bu işlemler yapılamıyorsa, aynı süre içinde en yakın Sulh Ceza Hâkimi önüne çıkarılarak 5271 sayılı CMK'nın 94. maddesi uyarınca derhal Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmek üzere hakkında SEVK (YOL) TUTUKLAMASI KARARI VERİLMESİ hususunun, yakalama emri yazısı ve müzekkeresinde belirtilmesine, karar verilmesi talep edilmiş olmakla;

İncelenen evrakta; CMK ilgili hükümler gereğince; soruşturma evresinde yakalama kararı verilebilmesi için şüphelinin çağrı üzerine gelmemiş veya çağrı yapılamamış olması durumunda Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine Sulh Ceza Hâkimi tarafından yakalama emrinin düzenlenebileceği öngörülmüş olup, Bakırköy 5.Sulh Ceza Hakimliğinin 18/09/2015 gün 2015/5086 D.İş sayılı arama kararı gereğince Jandarmanın şüphelinin ev adresi olan, Güneşli mah. Yalçın sok. No:201/3 Bağcılar/İstanbul adresine gidildiği, ancak şüpheliye ulaşılamadığı görülmüş olup, şüpheli hakkında CMK'nın 94.maddesi gereğince yakalama kararı vermek gerekmiştir.

Diğer yandan Çatalca Cumhuriyet Başsavcılığı şüpheli hakkında CMK 94. maddesi uyarınca yol tutuklaması kararı verilmesini talep etmiş ise de; 6526 sayılı Yasanın 7. maddesi ile yapılan değişiklik sonucunda, CMK'nın 94. maddesinde düzenlenen yol tutuklamasının kaldırıldığı anlaşıldığından, bu yöndeki talebin ise reddine karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM:

Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Kasten Öldürme suçundan şüpheli oğlu, SULTAN'den olma, 07/ GERGER doğumlu, ADIYAMAN, GERGER, mah/köy nüfusuna kayıtlı MAHMUT CMK'nın 94/1 maddesi gereğince **YAKALAMA EMRİ** ÇIKARILMASINA,

2- Şüpheli hakkında yeteri kadar yakalama emri yazılmasına;

3-Şüpheli yakalandığında, yakalama anından itibaren 24 saat içerisinde Çatalca Cumhuriyet Başsavcılığı'nda hazır edilmesi, bu süre içinde hazır edilememesi halinde yakalandığı yer Cumhuriyet başsavcılığı tarafından öncelikle, 20/09/2011 tarihli ve 28060 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Bilişim Sisteminin Kullanılması Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca, en yakın Adliyede kurulu Sesli ve Görüntülü Bilişim Sisteminin (SEGBİS) kullanılması suretiyle, Çatalca Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklamaya yönelik talebin değerlendirilmesi amacıyla sorgusunun yapılması için hazır edilmesi hususunun yakalama

Yakalama Yasağı

➤ Gözaltı süresinin dolması veya sulh ceza hâkiminin kararı üzerine serbest bırakılan kişi hakkında yakalamaya neden olan fiille ilgili **yeni ve yeterli delil elde edilmedikçe** ve **Cumhuriyet savcısının kararı olmadıkça** bir daha aynı nedenle yakalama işlemi uygulanamaz (m.91/6).

➤ Anayasa Mahkemesi, yeni ve yeterli delil olmadıkça aynı fiil nedeniyle yeniden **yakalama yasağının tutuklama bakımından da geçerli olacağını belirtmektedir**: “Zira yeni ve yeterli delil elde edilmeden verilen yakalama kararı kanuna aykırı olduğunda, yakalama kararı sonrasında aynı verilere dayanan tutuklama kararı da evleviyetle kanuna aykırı olacaktır.” (AYM, Atilla Taş, b. No: 2016/30220, 29.5.2019, p. 98).

Yakalanan kişinin mahkemeye götürülmesi (m. 94)

(1) Hâkim veya mahkeme tarafından verilen yakalama emri üzerine soruşturma veya kovuşturma evresinde yakalanan kişi, **en geç yirmi dört saat içinde** yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılır.

(2) Yakalanan kişi, en geç yirmi dört saat içinde yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılamıyorsa, aynı süre içinde yakalandığı yer adliyesinde, mevcut değil ise en yakın adliyede kurulu **sesli ve görüntülü iletişim sisteminin kullanılması suretiyle yetkili hâkim veya mahkeme tarafından bu kişinin sorgusu yapılır** veya ifadesi alınır.

Yakalama Kararının Kaldırılması

- Yakalama emrine konu işlemin yerine getirilmesi nedeniyle **yakalama emrinin çıkarılma amacının ortadan kalkması durumunda** mahkeme, hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından yakalama emrinin derhâl iadesi istenir (m.90/6).
- **İfadesi alınmak amacıyla düzenlenen yakalama emri üzerine mesai saatleri dışında yakalanan ve belirlenen tarihte yargı mercii önünde hazır bulunmayı taahhüt eden kişinin serbest bırakılması, Cumhuriyet savcısı tarafından emredilebilir.** Bu hüküm her yakalama emri için ancak bir kez uygulanabilir. Taahhüdünü yerine getirmeyen kişiye, yakalama emrinin düzenlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından bin Türk lirası idari para cezası verilir (m. 94/3).

T.C.
ÇATALCA
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Dosya No : 2015/2293 CBS Soruşturma Dosyası
Konu : Yakalama Kaldırma İşlemi (Resen Yakalama Kaldırma)

14/10/2015

RE'SEN YAKALAMA KALDIRMA KARARI

Cumhuriyet Başsavcılığımızca yürütülmekte olan adli soruşturma kapsamında yakalama kararı verilen ve aranan aşağıda açık kimlik bilgisi ve atılı suçu yazılı şüpheli hakkındaki yakalama emrinin ifadesinin alınması nedeniyle KALDIRILMASINA karar verildi.

MUSTAFA ERKAN
KOÇTEKİN 34482
Cumhuriyet Savcısı
e-imzalıdır

ŞÜPHELİ

: BURHAN ; KADRİ ve 'den olma
05/05, doğumlu.

Yakalama Bilgisi

: Çatalca Sulh Ceza Hâkimliği 'nin 05.10.2015 tarihli,
2015/493 Ceza Değişik İş Dosyası sayılı yakalama kararı

Suç

: Kasten Öldürme

Kanun Maddesi

: Türk Ceza Kanunu 81/1

Suç Tarihi

: 18/09/2015

Suç Yeri

: İSTANBUL ÇATALCA

**Yakalama
Kararının
Kaldırılmasına
İlişkin Karar
Örneği**

GÖZALTİ (m. 91)

Kavram ve Tanım

- Gözaltı, soruşturma yönünden zorunlu olması ve bir suç işlediği şüphesini gösteren somut delillerin bulunması hâlinde, yakalanmış olan kişinin Cumhuriyet savcısının kararıyla belirli bir süre özgürlüğünün kısıtlanmasıdır.
- 1412 sayılı CMUK'tan farklı olarak, gözaltı, 5271 sayılı CMK'da yakalamadan bağımsız bir koruma tedbiri olarak düzenlenmiştir.

Gözaltı Kararı Verme Yetkisine Sahip Merciler

Cumhuriyet Savcısı
(Kural)

m.91/1

Adli Kolluk Amiri
(istisna)

m.91/4

Gözaltına Karar Verme Şartları

Cumhuriyet Savcısı Tarafından

- Soruşturma yönünden zorunlu olması (m.91/2)
- Somut delillerin varlığı (m.91/2)

Adli Kolluk Amiri Tarafından

- Soruşturma yönünden zorunlu olması (m.91/2)
- Somut delillerin varlığı (m.91/2)
- Suçüstü hâlin varlığı (m.91/4)
- Katalog suçların varlığı (m.91/4)

T.C.
ÇATALCA
CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

Sayı : 2015 /
Konu : Gözaltına Alma Kararı

GÖZALTINA ALMA KARARI

Şüpheliyi Gözaltında Tutacak Birim	Çatalca İlçe J.K.lığı
Kolluk Biriminin Yazısının Tarih ve Sayısı	06.10.2015 Tarih ve Asyş:0480- -15
Gözaltına Alınan Şüphelinin Açık Kimlik Bilgileri	Mahmut : 1081 T.C. kimlik numaralı, Ramazan ve oğlu, Gerger doğumlu, aslen Adıyaman-Gerger-Ağaçlı Köyü nüfusuna kayıtlı olup halen Güneşli Mah. Sok. Dış Kapı No: İç Kapı No. adresinde ikamet eder.
Yüklenen Suç	Kasten öldürme olayları "faili belli"
Gözaltına Alınma Sebebi	Yüklenen suçun özelliği, kaçma ve delilleri yok etme ihtimali ve soruşturmanın tamamlanması için gereken süre.
Yakalandığı Tarih ve Saat	06.10.2015 Saat: 09:50
Gözaltı Süresi ve Bu Sürenin Biteceği Tarih ve Saat	(24 saat) 07.10.2015 Saat: 11:05

Şüpheli Mahmut atılı suçu işlediğine dair delil ve emareler, yüklenen suçun özellikleri, kaçma ve delilleri yok etme ihtimali ve soruşturmanın tamamlanması için gereken süre dikkate alınarak Ceza Muhakemesi Kanununun 91.Maddesine göre (CMK nun 250. maddesindeki suçlarla 91. ve 251/5.maddelerine göre yazılacak), yakalama anından itibaren 24 saati geçmeyecek şekilde gözaltına alınmasına karar verilmiştir.

Verilen karar gereğince;

- 1- CMK'nun 95. maddesi gereğince şüphelinin gözaltına alındığının bir yakınına veya belirlediği bir kişiye gecikmeksizin bildirilmesi,
- 2- Şüphelinin nezarethaneye giriş raporunun alınması ve nezarethaneye giriş işlemlerinin tamamlanması,
- 3- Gözaltına alma kararının derhal şüpheliye tebliği ile bu karara karşın kendisinin, müdafii veya kanuni temsilcinin, eşinin yada birinci veya ikinci derece kan hısımlarının hemen serbest bırakılmayı sağlamak amacıyla Sulh Ceza Hakimine başvurabileceğinin bildirilmesi,
- 4- Gözaltı süresinde bütün işlemlerin bitirilmesi, şüphelinin nezarethane çıkış raporunun alınması ve gerek görülürse şüphelinin/şüphelilerin hâkim önüne çıkarılması gerektiğinden, Cumhuriyet Başsavcılığında yapılacak işlemler için makul bir zaman kalacak şekilde (07.10.2015 günü Saat: 11:05 'da) getirilmesi rica olunur.

Mustafa Erkan
Cumhuriyet Savcısı

Gözaltına alma kararının bir örneği tarafıma tebliğ edilmiştir. 06.10.2015 saat: 12:48

TEBLİĞ EDEN

Gürkan ÇOŞAR
J.Astsb/Çvş.

ŞÜPHELİ

Mahmut

**Gözaltı
Karar
Örneği**

- Adli kolluğun olay yerinde aldığı tedbirlere uyulmaması halinde sahip bulunduğu yetkiyi düzenleyen m.168 hükmü, kolluğa, kişiyi gözaltına alma yetkisi vermemektedir.
- CMK m.91/4 hükmü uyarınca adli kolluk amiri tarafından gözaltına alınan kişiler hakkında da **gözaltına ilişkin « genel » hükümler uygulanacaktır** (m.91/4).

Gözaltı Süresi

Bireysel Suçlarda

Yakalamadan itibaren 24 saat
(Savcı tarafından gözaltı hâllerinde)

Yakalamadan itibaren 48 saat
(Kolluk tarafından gözaltı hâllerinde)

Toplu Suçlarda

Yakalamadan itibaren toplam 4 gün
(Savcı tarafından gözaltı hâllerinde)

Yakalamadan itibaren toplam 4 gün
(Kolluk tarafından gözaltı hâllerinde)

Belli Suçlarda

31.07.2018 tarihinden geçerli olmak üzere, 3 yıl süreyle;

- TCK m.302-339
- 3713 s. TMK
- Örgüt faaliyeti çerçevesinde, işlenen suçlar bakımından bireysel suçlarda yakalamadan itibaren 48 saat; toplu suçlarda toplam 4 gün. Bu süreler en fazla iki defa uzatılabilir.

Gözaltı Süresine İlişkin Önemli Bilgiler

- Gözaltı süreleri azami süreler olup, gözaltına alınan kişilerin işlemlerinin **en kısa sürede bitirilmesi esastır**.
- Gözaltına alınanlar, işlemleri bitirildikten sonra gözaltı süresinin dolması beklenmeksizin kolluk kuvvetince ilgili Cumhuriyet başsavcılığına derhal sevk edilir (YİGY m.17/3).
- Yakalama yerine en yakın hakim veya mahkemeye gönderilme için **zorunlu olan «yol süresi» gözaltı süresine dahil değildir**. Yakalama yerine en yakın hakim veya mahkemeye gönderilme için **zorunlu «yol süresi» 12 saati geçemeyecektir**.
- Cumhuriyet savcısının yazılı emriyle gerçekleşecek olan **süre uzatımı bir defada olamaz**. Buna göre, Cumhuriyet savcısı, en fazla üç gün olabilen uzatma süresinin tamamını kullanmayabileceği gibi, icabında bir günden az olacak şekilde yani belirli bir saati geçmemek üzere de süreyi uzatma emri verebilir.

Yasa ile düzenlenmiş bir gözaltı süresinin ne zaman sona ereceği, önceden bilindiğinden yasal gözaltı süresinin çok kısa bir süre için bile olsa aşılması, sözleşmenin 5/1 hükmünü ihlal eder. Başvurucunun kişisel bilgilerinin kaydı için 45 dakika daha tutulması 12 saatlik gözaltı süresinin aştığı için bu işlem sözleşmenin 5/1 maddesi hükmüne aykırıdır.
(K.-F. v. Almanya, 66-72. paragraflar)

Gözaltına Alınan Şüphelinin Hakim Önüne Çıkarılması

- Yakalanan kişi serbest bırakılmayıp da gözaltına alınmışsa, en geç gözaltı süreleri sonunda, sorguya çekilmek üzere sulh ceza hâkimi önüne çıkarılır (m. 91/7).
- Kimse, gözaltı süreleri geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden mahrum bırakılamaz (YİGY m. 14/1).

Yakalama ve Gözaltına İlişkin Ortak Hususlar

- ➡ Yakalama ve Gözaltına İlişkin Kararların Denetlenmesi (m. 91/5), (YİGY m. 15/1)
- ➡ Yakalama ve Gözaltına Alınanının Durumunun Yakınlarına Bildirilmesi (m. 95), (YİGY m.8)
- ➡ Yakalama ve Gözaltında Sağlık Kontrolü (YİGY m. 9)
- ➡ Çocuklarla İlgili Yakalama ve Gözaltı (YİGY m. 19)

TUTUKLAMA (m. 100)

Kavram ve Tanım

- Tutuklama, suç işlediğine dair hakkında kuvvetli şüphe bulunan kişinin özgürlüğünün kesin hükümden önce hakim kararıyla geçici olarak kaldırılmasıdır.
- Tutuklamanın amacı, ceza muhakemesinin yapılabilmesi veya muhtemel bir mahkumiyet hükmünün infazının sağlanabilmesidir.

Tutuklamanın Şartları

Kuvvetli suç
şüphesinin
varlığı

Somut
delillerin varlığı

Tutuklama
nedenlerinin
varlığı

Kaçma
Şüphesi

Delilleri
karartma
şüphesi

Katalog
suçların varlığı
(m.100/3)

- Kanun'da yer alan katalog suçların varlığı halinde dâhi, tutuklama kararı verilebilmesi için ilgili suçların işlendiği hususunda **somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı** gerekir (m. 100/3).

Katalog Suçlar

- Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (TCK madde 76, 77, 78)
- Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (TCK m. 79, 80)
- Kasten öldürme (TCK madde 81, 82, 83)
- Silahla işlenmiş kasten yaralama (TCK madde 86, fıkra 3, bent e) ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış kasten yaralama (TCK madde 87)
- İşkence (TCK madde 94, 95)
- Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, TCK madde 102)
- Çocukların cinsel istismarı (TCK madde 103)
- Hırsızlık (TCK madde 141, 142) ve yağma (TCK madde 148, 149)
- Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (TCK madde 188)
- Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, TCK madde 220)
- Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (TCK madde 302, 303, 304, 307, 308)
- Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (TCK madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315)

-
- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 33'üncü maddesinde sayılan suçlar
  - 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunun 7'nci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan suçlar
  - 10.7.1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (m. 12) suçları
  - 18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanununun 22'nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu
  - 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar
  - 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar
  - 6831 sayılı Orman Kanununun 110 uncu maddesinin dört ve beşinci fıkralarında tanımlanan kasten orman yakma suçları.

Tutuklama Yasağı

- İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile **ölçülü olmaması halinde**, tutuklama kararı verilemez (m.100/1).
- **Sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan** suçlarda tutuklama kararı verilemez (m. 100/4).
- Ancak **vücut dokunulmazlığına karşı kasten işlenen suçlar**, hapis cezasının üst sınırı iki yıl ve daha az olsa bile, tutuklama kapsamındadır.
- **15 yaşını doldurmamış çocuklar** hakkında **üst sınırı beş yılı aşmayan hapis cezasını gerektiren fiillerden** dolayı tutuklama kararı verilemez (ÇKK m. 21).

Tutuklama Kararı Vermeye Yetkili Makamlar

**Soruşturma
Evresinde**

**Kovuşturma
Evresinde**

Sulh Ceza Hâkimi

Mahkeme

Tutuklama Karar Örneği

**T.C.
ÇATALCA
SULH CEZA HÂKİMLİĞİ**
Sorgu No : 2015/31

Tutuklama Müzekkeresi

Tutuklama Kararını Veren Mahkeme
Sorgu No
Cumhuriyet Başsavcılığı Soruşturma Numarası

: Çatalca Sulh Ceza Hâkimliği
: 2015/31
: 2015/2293

Şüphelinin

T.C. Kimlik No : 54007376866
Adı Soyadı : BURHAN
Baba Adı :
Anne Adı :

Doğum Tarihi : 05/05
Doğum Yeri : AYDINLAR

Nüfusa Kayıtlı Olduğu

İli : Siirt
İlçesi :
Mah/Köy :
Cilt No : 50
Aile Sıra No : 57
Sıra No : 300

İkametgah Adresi :

İşyeri Adresi :

Telefonu :

Şüpheliye İsnat Edilen Fiili : Kasten Öldürme

Suç Tarihi : 18/09/2015

Suç Yeri : çatalca

Fiilin Kanunda Hükme Bağlandığı

Maddeler : Türk Ceza Kanunu 81/1

Tutuklanma Sebebi : Soruşturma evrakı incelendiğinde, soruşturma dosyası kapsamı, diğer şüphelilerin beyanları ve tanıkların beyanları da dikkate alındığında şüphelinin üzerine atılı suç işlediğine dair kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunması, delillerin henüz tam olarak toplanmamış olması, şüphelinin üzerine atılı suçun CMK 100/3-A(2) maddesi uyarınca katolog suçlardan oluşu, şüphelinin üzerine atılı suç için yasada ön görülen cezanın türü ve miktarı dikkate alındığında Adli kontrol Hükümlerinin uygulanmasının yeterli güvenceyi oransal olarak sağlamayacağı ve yetersiz kalacağı anlaşıldığından tutuklama koşullarının gerçekleştiği anlaşılmakla şüphelinin üzerine atılı suçtan CMK nun 100 ve devamı maddeleri uyarınca **TUTUKLANMASINA**

CMK 100. Maddeye Göre hükmüne tevfikan yukarıda yazılı sebeplerden dolayı tevkifine karar verilmiş olan şüphelinin tevkifi için müzekkeredir. 14/10/2015

Katip 134577

Hakim 150005

Şüpheli ve sanığın yokluğunda (gıyapta) tutuklama kararı verilmesi kural olarak mümkün değildir.

İstisna:

- ✓ yurt dışında bulunan **Kaçak hakkında** 100. ve sonraki maddeler gereğince, sulh ceza hakimi veya mahkeme tarafından yokluğunda tutuklama kararı verilebilir (m. 248/5).
- ✓ Gıyapta tutuklama, asıl olarak suçluların iadesi kurumunun işletilebilmesi amacıyla kabul edilmiştir

Tutuklama Kararına İtiraz

- Tutuklamaya ilişkin her türlü karar, ister sulh ceza hakimi ister mahkeme tarafından verilmiş olsun, itiraza tabi kararlardandır (m. 101/5, 104/2, 105).
- İtiraz mercileri Kanunda gösterilmiştir (m. 268/3).
- Cumhuriyet savcısının tutuklama talebi reddedildiğinde, şüpheli veya sanık derhal serbest bırakılır (m.101/4). Ret kararına itiraz edilmesi üzerine, gerek kararına itiraz edilen hakim veya mahkeme gerekse itiraz merci savcının itirazını yerinde görürse, karar düzeltilir ve gıyapta tutuklama kararı verilemeyeceğinden, **yakalama emri** düzenlenmesine karar verilir.

-
- İtiraz merciin düzenlediği yakalama emri üzerine yakalanan şüpheli veya sanığın, tutuklama kararı verilmek üzere merci önüne çıkarılması gerekir. Yakalanan kişinin, yakalama emri düzenleyen itiraz mercii yerine, tutuklamanın reddine karar vermiş olan hakim veya mahkemeye çıkarılması doğru değildir.
  - İtiraz mercii, itirazı yerinde gördüğünde, aynı zamanda itiraz konusu hakkında da karar vermek zorundadır (m.271/2).

Kararlarda Gerekçe Gösterilmesi

➔ **Tutuklamaya, tutuklamanın devamına** veya bu husustaki bir **tahliye isteminin reddine** ilişkin kararlarda;

- a) Kuvvetli suç şüphesini,
  - b) Tutuklama nedenlerinin varlığını,
  - c) Tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu
  - d) Adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını
- gösteren deliller somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilir (m.101/1-2).

Tutuklama Yararlanma

Sırasında

Müdafi

Yardımindan

- Özel zorunlu müdafilik hâllerinden birisi tutuklama kararı verileceği zaman söz konusu olmaktadır.
- Tutuklama istenildiğinde, şüpheli veya sanık, kendisinin seçeceği veya baro tarafından görevlendirilecek bir müdafiin yardımından yararlanır (m.101/3).
- Dikkat edilmelidir ki, buradaki zorunlu müdafilikte, m.150'de zorunlu müdafiliğe ilişkin şartlar aranmamaktadır.

Tutuklananın Durumunun Yakınlarına Bildirilmesi

- Tutuklamadan ve tutuklamanın uzatılmasına ilişkin her karardan tutuklunun bir yakınına veya belirlediği bir kişiye, hâkimin kararıyla gecikmeksizin haber verilir (m.107/1).
- Ayrıca, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmemek kaydıyla, tutuklunun tutuklamayı bir yakınına veya belirlediği bir kişiye bizzat bildirmesine de izin verilir (m.107/2).

Tutukluluğun İncelenmesi

*Soruşturma Evresinde

Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, tutuklamanın artık gereksiz olduğu kanısına varacak olursa, şüpheliyi RE'SEN serbest bırakır (m.103/2). Cumhuriyet savcısı, şüphelinin adlî kontrol altına alınarak serbest bırakılmasını ancak sulh ceza hâkiminden isteyebilir (m.103/1).

*Kovuşturma Evresinde

Hâkim veya Mahkeme

RE'SEN

(her oturumda veya koşullar gerektirdiğinde oturumlar arasında ya da otuzar gün içinde)

→ Tutukluluğun devamı
→ Salıverilme

Sanık
Müdafi

İstem

Mahkeme

Karar

KARAR
TÜRLERİ

→ Tutukluluğun
devamı
→ Salıverilme

-
- Şüpheli veya sanığın tutukluluk hâlinin devamına veya salıverilmesine hâkim veya mahkemece karar verilir. **Bu kararlara İTİRAZ edilebilir** (m.104/2).
  - Dosya bölge adliye mahkemesine veya Yargıtay'a geldiğinde salıverilme istemi hakkındaki karar, bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay ilgili dairesi veya Yargıtay Ceza Genel Kurulunca DOSYA ÜZERİNDEN yapılacak incelemeden sonra verilir; bu karar re'sen de verilebilir (m.104/3).
  - Tutukluluğun incelenmesinde m.100 hükümleri göz önünde bulundurulur.

Tutukluluk Süreleri

Ağır Ceza Mahkemesinin Görevine
Giren İşlerde

Asliye Ceza
Mahkemesinin
Görevine Giren İşlerde

2 yıl + 3 yıl

Belli suçlarda
(m.102/2)
2 yıl + 5 yıl

1 yıl + 6 ay

Soruşturma Evresinde Tutukluluk Süreleri

Soruşturma evresinde tutukluluk süresi;

- **Asliye ceza mahkemesinin** görevine giren işler bakımından **altı ay,**
- **Ağır ceza mahkemesinin** görevine giren işler bakımından **bir yıl,**
- Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve toplu olarak işlenen suçlar bakımından bu süre **en çok bir yıl altı ay olup, gerekçesi gösterilerek altı ay daha uzatılabilir.**

Çocuklar Bakımından Tutukluluk Süreleri

- Gerek soruşturma gerekse muhakemenin bütünü için geçerli olan tutukluluk süreleri, fiili işlediği sırada
- **15 yaşını doldurmamış** çocuklar bakımından **yarı oranında**,
- **18 yaşını doldurmamış** çocuklar bakımından ise **dörtte üç oranında** uygulanır.

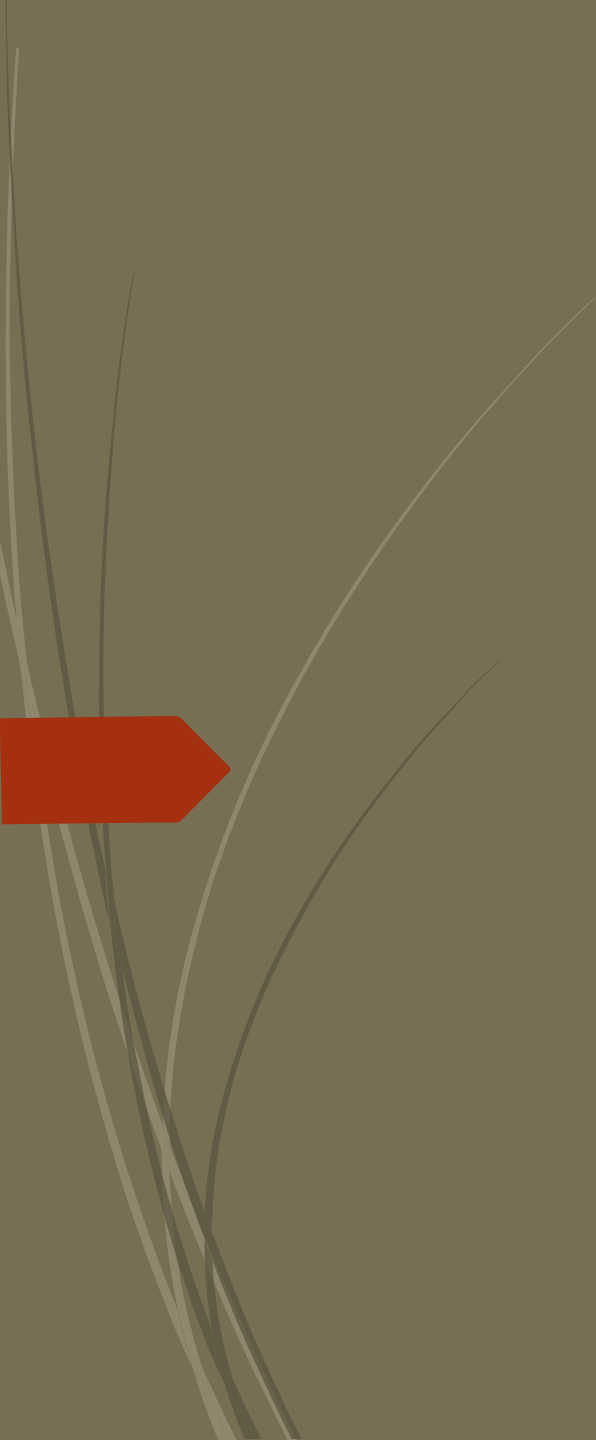
Tutukluluk Sürelerine Dair

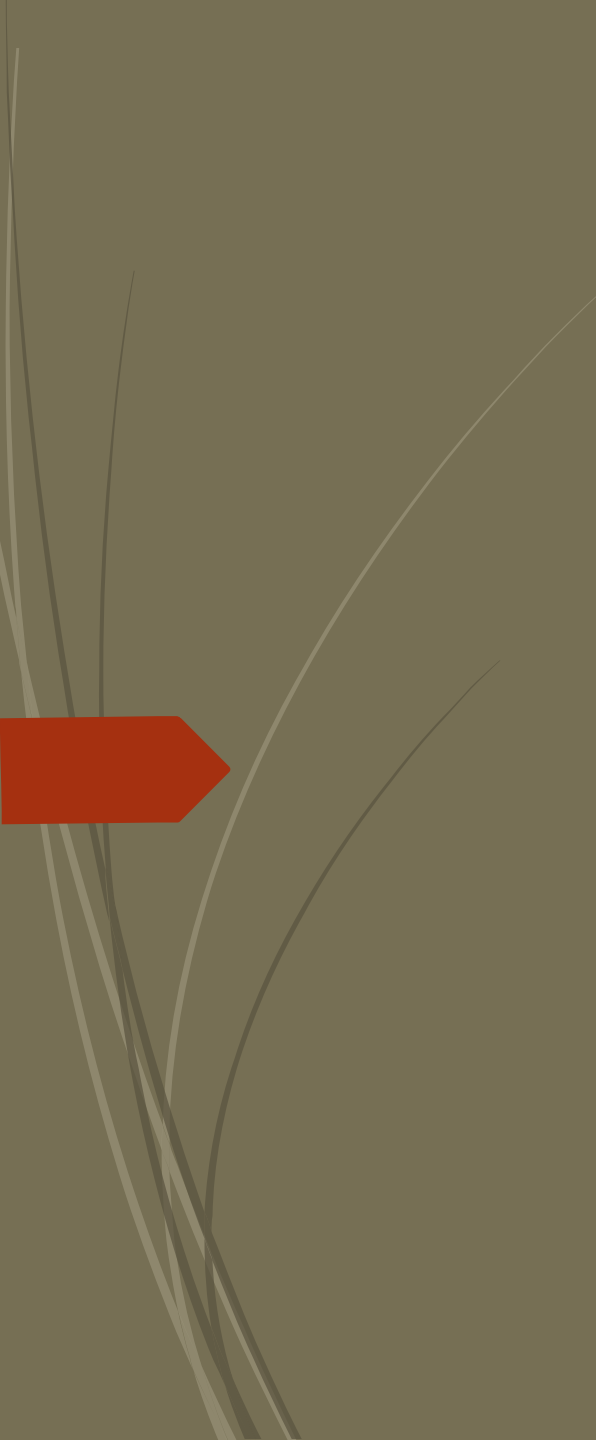
- Azami tutukluluk süresinin dolması sonucunda adli kontrol kararı verilebilir. Azami tutukluluk süresinin dolması nedeniyle verilen **adli kontrol tedbirinin (m.109/7) ihlali halinde de tutuklama kararı verilebilir** (m.112/2). Ancak, bu durumda tutuklama süresi **ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde dokuz aydan, diğer işlerde iki aydan fazla olamaz.**
- Tutukluluk süreleri azami süreler olup, hiçbir şekilde kişinin bu süre doluncaya kadar tutulabileceği anlamına gelmez.
- Tutuklama tedbiri, bir yaptırım olmadığından **aynı dosya kapsamındaki her bir suç için azami tutukluluk süresinin ayrı ayrı hesaplanması mümkün değildir.**
- Tutukluluk süresi, **şüphelilik statüsü ile başlayıp, sanıklık statüsü sona erinceye kadarki aşamada** göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

➤ Bir kimsenin tutuklanması çok ağır bir tedbirdir. Bu tedbir ancak daha hafif tedbirlerin düşünöldüğü ancak bireyin veya ilgili kişinin tutuklanmasını gerektirebilecek olan kamu yararının korunması bakımından yetersiz bulunduğı hallerde son çare olarak haklı görölebilir. **(Witold Litva v. Polonya para. 78)**

➤ Orantıllık ilkesi hukukun öngördüğü bir yükümlölüğün yerine getirilmesini sağlamak için tutmanın söz konusu olduğı hallerde, bu yükümlölüğü hemen yerine getirmenin demokratik bir toplumdaki önemi ile özgürlük hakkı arasında adil bir dengenin kurulmasını gerektirir. Tutuklama süresi bu dengenin kuruluşunda dikkate alınması gereken bir faktördür. **(McVeigh ve Diğerleri v. Birleşik Krallık)**

-
- Tutuklama peşin bir cezalandırma biçiminde uygulanmamalıdır.
  - Şüpheli veya sanığın yokluğunda tutuklama kararı verilemeyeceği gibi; **müdafiin hazır bulundurulması da zorunludur.** Zorunlu müdafiliğe ilişkin 150. maddeden bağımsız olarak tutuklamaya özgü bir düzenleme getirilmiştir (m. 101/3).
  - Şüphelinin tutuklanması talep ediliyorsa veya tutukluluğun devamına karar verilecekse, kararın dayanağını oluşturacak olgular açısından müdafiin dosyayı inceleme hakkı kısıtlanamaz.

-
- Katalog suçlar söz konusu olduğunda, uygulamada tutuklamanın zorunlu olduğu şeklinde yanlış bir algı hakimdir.
  - Tutuklama kararlarının “**yeterli**” ve “**ilgili**” **gerekçe** ihtiva etmediği görülmektedir.
  - Tutuklama kararlarında şüpheli veya sanığın kaçacağı şüphesini uyandıran somut olguların ne olduğu ve somut olayda ne şekilde gerçekleştikleri belirtilmemektedir. Kaçma şüphesi, varsayımlara ve öngörülere değil, **somut olgulara dayanmalıdır.**
  - Tutuklama kararlarında adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağına belirtilmesi ile yetinilmekte, **neden yetersiz kalacağı somut olay ve failin özellikleri ile ilişkilendirilerek açıklanmamaktadır.**

- Sulh ceza hakimliğinin ihdası ve bu hakimlerin başka mahkemelerde görevlendirilemeyecek olması karşısında tutuklama kararlarının ayrıntılı olarak gerekçelendirmesinin artık ihsası rey teşkil ettiği bahanesine sığınmak da mümkün değildir.
- Soruşturma evresinde tutuklama kararına itiraz, sulh ceza hakimliğinin kararlarına karşı öngörülen itiraz usulü karşısında bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.
- Tutukluluk halinin uzatılması kararı verilirken, artık kaçma veya delil karartma şüphesinin somut olgulara dayalı olarak ortaya konması ve gerekçelendirilmesi gerekir

A close-up photograph of a person's foot wearing a dark blue suede boot with red laces and a black strap. A hand is using orange-handled pliers to adjust the strap. The boot has a thick, dark sole. The background is blurred, showing a white surface and a red object.

Adli Kontrol
(m. 109)

Kavram ve Tanım

- Tutuklama, hakimi, şüpheli veya sanık hakkında ya bütünüyle hürriyetten yoksunluğa ya da tam serbest bırakmaya mecbur kılan bir tedbirdir.
- Adli kontrolde ise ilgiliyi özgürlüğünden yoksun kılmamakla birlikte gözlemeyi ve denetlemeyi mümkün kılan tedbirlere yer verilmektedir.

```
graph TD; A[Adli Kontrolün Fonksiyonları] --> B[Tutuklama Yerine (m.109/1)]; A --> C[Tutuklamayı Takiben (m.109/7)]; A --> D[Tutuklamadan Bağımsız (tutuklama yasağı - m.109/2)];
```

Adli Kontrolün Fonksiyonları

**Tutuklama Yerine
(m.109/1)**

**Tutuklamayı
Takiben (m.109/7)**

**Tutuklamadan
Bağımsız
(tutuklama yasağı
- m.109/2)**

Adli Kontrol ve Tutuklamanın Birbirlerine Seçenek Olmadığı Haller

- 1-Tutuklama Yasağı Halleri (m. 109/2)
- 2-Adli Kontrol Tedbirlerine Uyulmaması Halinde Tutuklama (m. 112)
- 3-Tutukluluk Süresi Dolanlar Hakkında Adli Kontrol (m. 109/7)

Adli Kontrol ve Oranlılık İlkesi

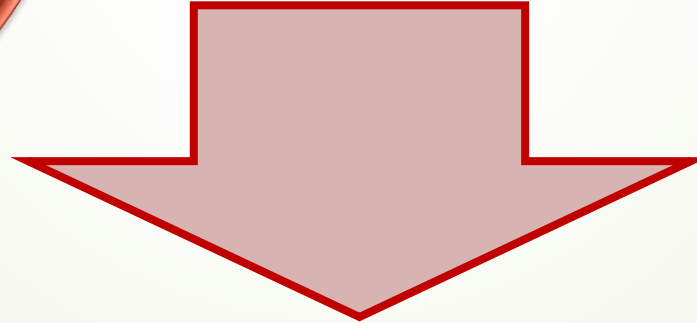
- Tutuklamaya seçenек olduğu durumlarda adli kontrol tedbirinin (m.109/1) amacı; şüpheli veya sanığın **kaçmasını veya delilleri karartmasını önlemek** suretiyle **muhakemenin sağlıklı bir şekilde yapılmasını sağlamak** veya muhakeme sonunda verilecek olan **hükmün infazını** mümkün kılmaktır.
- Oranlılık ilkesi gereğince, kişi özgürlüğü bakımından daha az etkileri olan adli kontrol tedbirleri ile aynı sonucu elde etmenin mümkün olduğu hallerde, kişi özgürlüğüne daha ağır bir müdahaleyi sonuçlayan tutuklamaya başvurmamak gerekmektedir.
- Ancak m.109/2 ve m.109/7 hükümlerinde öngörülen adli kontrol hâlleri bakımından, adli kontrol tutuklamaya seçenек bir tedbir olmayıp; tutuklama ile adli kontrol tedbiri arasında ölçülülük ilkesi bağlamında bir değerlendirme yapılması da söz konusu değildir.

Adli Kontrol Uygulanabilmesinin Şartları

Adli
Kontrol
Şartları

Tutuklama
Şartları

KUVVETLİ SUÇ ŞÜPHEİ + TUTUKLAMA NEDENLERİ

Adli Kontrol Kararı

- Adli kontrol kararını hakim veya mahkeme verebilir. Karar vermeye yetkili makam, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının İSTEMİ üzerine **sulh ceza hakimi**, kovuşturma evresinde ise Cumhuriyet savcısının istemi veya re'sen **mahkeme**dir (m. 110). Bu kararlara itiraz etmek mümkündür (m.111/2).
- Kovuşturma evresi istinaf ve temyiz aşamalarını da kapsadığından, bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay da adli kontrol kararı verebilecektir (m. 110/3, 109/7).
- Bu anlamda, hükmün kesinleşmesine kadar adli kontrol kararı verilebilir.
- Hakim veya mahkeme, adli kontrol uygulamasında şüpheli veya sanığı bir veya birden çok yeni yükümlülük altına koyabilir.

DEĞİŞİK İŞ NO : 2018/39 Sorgu

HAKİM : Güven 194449
KATİP : Ergün BİLGİÇ 103000

DEĞİŞİK İŞ KARAR

Sarayköy Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 01/09/2018 tarih ve 2018/1797 soruşturma sayılı talebi ile; şüpheli Yalçın Sivrikaya'nın sorgusunun yapılarak 5271 sayılı CMK'nın 109. maddesi uyarınca adli kontrol kararı verilmesi istemiyle mevcutlu olarak gönderilen şüpheli Yalçın Sivrikaya bağısız olarak huzura alındı. Kimlik bilgilerinin tespitine geçildi.

SÜPHELİ : YALÇIN HÜSEYİN ve E, 20/07 SARAYKÖY doğumlu, DENİZLİ, SARAYKÖY, TIRKAZ mah/köy nüfusunda kayıtlı. Tırkaz Mah. Tırkaz Sk. No: Sarayköy/ DENİZLİ adresinde oturur. İş adresi: . Medeni Hali: Evli; Mesleği: Çiftçilik, Uyuğu: T.C. Vatandaşı; İlkokul Mezunu, aylık ortalama gelirinin 4000-5000 TL olduğunu beyan eder.

Sarayköy Cumhuriyet Başsavcılığının 01/09/2018 tarih ve 2018/1797 soruşturma sayılı adli kontrol talebi yazısı ve soruşturma dosyası okundu.

Şüpheliye CMK'nun 147, 176, 191, 106/1-2 maddelerindeki yasal hakları ve yükümlülükleri anlatıldı. Şüpheli hazır bulunan müdafim eşliğinde ifademi vermek istiyorum, demekle, Denizli Barosu Avukatlarından Av. Devriş Dağdelen huzura alındı.

Şüpheli Yalçın Sivrikaya müdafii Denizli Barosu avukatlarından Av. Devriş Dağdelen hazır olmakla duruşma salonundaki yerine alındı.

Şüpheliye ve müdafine atılı suç anlatıldı Şüpheliden savunma ve delilleri soruldu,

ŞÜPHELİ MÜDAFİ EŞLİĞİNDE BEYANINDA: Ben bu hususta Sarayköy İlçe Jandarma Komutanlığı ve Sarayköy Cumhuriyet Başsavcılığında ifade vermiştim bu ifadelerim doğrudur aynen tekrar ederim. Tırkaz mahallesinde ele geçirilen 156 kilo esrar maddesi ve 1992kök kenevir bitkisi ile benim bir alakam yoktur. 20 SK 386 plakalı araçta ele geçirilen esrar maddesini çoğuşum çoğuşum görmesin diye araçta bulunduruyordum. Bu esrar maddesini kendim kullanıyorum. Üzerime atılı suçlamaları kabul etmiyorum dedi

Şüpheliye savcılıktaki ifadesi ve dosya içerisinde bulunan diğer tüm bilgi ve belgeler okundu, Şüpheliden soruldu

ŞÜPHELİ BEYANINDA: Savcılık ifadem doğrudur, bana aittir, aynen tekrar ederim, okunan bilgi ve belgelerde aleyhime olan hususları kabul etmem, dedi.

ŞÜPHELİ MÜDAFİ BEYANINDA: Müvekkilimiz 156 kilogram esrar maddesi ile 192kök kenevir bitkisi ile ilgili bir alakasının olmadığını beyan etmiştir müvekkilimizin aracında ele geçirilen esrar maddesini kendisi kullanmak için bulundurmıştır. Tek tek ayrı olarak satışa hazır halde değildir. Herhangi bir terazi de bulunmamaktadır suçun vasfı değişebilir. Öncelikle serbest bırakılmasına karar verilmesini mahkemeniz aksi kanaate işe adli kontrol tedbirlerine başvurulmasını talep ederiz dedi

Dosya ve talep yazısı incelendi;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

1-Sarayköy Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 01/09/2018 tarih ve 2018/1797 Soruşturma sayılı talebinin **KABULÜ** ile;

2-CMK'nun 109. maddesi uyarınca şüpheli Yalçın Sivrikaya'nın CMK'nın 109/3-a maddeleri uyarınca **ADLİ KONTROL ALTINA ALINMASINA**,

Adli kontrol kararı kapsamında;

a- Şüphelinin CMK'nın 109/3-a maddesi uyarınca yurt dışına çıkmaması için gerekli tedbirlerin alınmasına,

3-Şüpheli'nin adli kontrol hükümlerini isteyerek yerine getirmemesi durumunda, şüpheliye hükmedilecek hapis cezasının süreleri ne olursa olsun yetkili yargı merciince hemen tutuklama kararının verilebileceğinin ihtaratına (**ihtaratlar yapıldı**)

4-Soruşturma dosyasının ikmali için Sarayköy Cumhuriyet Başsavcılığı'na **İADESİNE**,

Dair, şüpheli ve müdafinin yüzüne karşı, 7 gün içinde Mahkememize verilecek bir dilekçe ile veya zabıt katibine dilekçe ile beyanda bulunmak suretiyle Denizli Nöbetçi Sulh Ceza Hakimliği'ne itiraz yasa yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça okunup usulen anlatıldı. tutanak hazırlarla birlikte imzalandı. 01/09/2018

Katip 103000

Hakim 194449

Şüpheli Yalçın

Şüpheli Müdafî Av. Devriş

**Adli Kontrol
Karar Örneği**

-
- Hakim veya mahkeme, adli kontrol uygulamasında şüpheli veya sanığı bir veya birden çok yükümlülük altına koyabilir; kontrolün içeriğini oluşturan yükümlülükleri bütünüyle veya kısmen kaldırabilir; değiştirebilir veya şüpheli veya sanığı bunlardan bazılarına uymaktan geçici olarak muaf tutabilir.
  - Doğrudan doğruya adli kontrol kararı verilebileceği gibi, tutuklama tedbiri adli kontrole de dönüştürülebilir.
  - CMK m.110 hükmünde, adli kontrole karar verilebilmesi için istem yeterli görülmektedir. Dolayısıyla, şüpheli veya sanık hazır değilse, yokluğunda ve savunması alınmadan adli kontrol kararı verilmesi, kural olarak mümkündür.

Özel Adli Kontrol Hâlleri

- **Maruz kaldığı ağır bir hastalık veya engellilik nedeniyle** ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremediği Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 16. maddesinin 3. fıkrası uyarınca tespit edilen şüpheli ile **gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren altı ay geçmemiş bulunan** kadın şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir. Hakkında mahkumiyet hükmü verilmiş ve bu hükümlle ilgili olarak istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulmuş olması halinde, UYAP kayıtlarını incelemek suretiyle **hükmü veren ilk derece mahkemesi de** adli kontrol kararı verebilir (m. 109/4).

Adli Kontrol Türleri

CMK'da Yer Alan Adli Kontrol Türleri (m. 109/3)

- Yurt dışına çıkamamak,
- Hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak,
- Hâkimin belirttiği merci veya kişilerin çağrılarına ve gerektiğinde meslekî uğraşlarına ilişkin veya eğitime devam konularındaki kontrol tedbirlerine uymak,
- Her türlü taşıtları veya bunlardan bazılarını kullanamamak ve gerektiğinde kaleme, makbuz karşılığında sürücü belgesini teslim etmek,
- Özellikle uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu Maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla, hastaneye yatmak dahil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek,

-
- Şüphelinin parasal durumu göz önünde bulundurularak, miktarı ve bir defada veya birden çok taksitlerle ödeme süreleri, Cumhuriyet savcısının isteği üzerine hâkimce belirlenecek bir güvence miktarını yatırmak,
  - Silâh bulunduramamak veya taşıyamamak, gerektiğinde sahip olunan silâhları makbuz karşılığında adlî emanete teslim etmek,
  - Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim tarafından miktarı ve ödeme süresi belirlenecek parayı suç mağdurunun haklarını güvence altına almak üzere aynî veya kişisel güvenceye bağlamak,
  - Aile yükümlülüklerini yerine getireceğine ve adlî kararlar gereğince ödemeye mahkûm edildiği nafakayı düzenli olarak ödeyeceğine dair güvence vermek,

-
-
- Konutunu Terk Etmemek,
  - Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek,
  - Belirlenen yer veya bölgelere gitmemek,

Çocuk Koruma Kanunda Yer alan Adli Koruma Türleri (ÇKK m. 20)

- Belirlenen çevre sınırları dışına çıkmamak.
- Belirlenen bazı yerlere gidememek veya ancak bazı yerlere gidebilmek.
- Belirlenen kişi ve kuruluşlarla ilişki kurmamak.

Adli Kontrolün Süresi, İzlenmesi ve Mahsup

- Adli kontrol tedbirinin uygulanması açısından Kanunda bir üst sınır belirtilmemiştir. Bununla birlikte, bir koruma tedbiri olması nedeniyle adli kontrol geçici olup, bunu haklı kılan şartlar ortadan kalkınca veya muhakeme bir hüküm ile sona erince tedbire son vermek gerekir.
- Hakkında adli kontrol kararı verilen şüpheli veya sanığın yükümlülüklerini yerine getirip getirmediyi izleme görevi, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezi Şube Müdürlüğüne aittir (Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu, m. 12, 13).
- Adli kontrol altında geçen süre, kural olarak, muhakeme sonunda hükmedilecek cezadan mahsup edilmeyecektir (m. 109/6). Bununla birlikte, m.109/3-e'de (Tedavi veya muayene tedbirleri) belirtilen yükümlülüklerde mahsup söz konusudur.

Yaptırım

- Adli kontrol hükümlerini isteyerek yerine getirmeyen şüpheli veya sanık hakkında, hükmedilebilecek hapis cezasının süresi ne olursa olsun, yetkili yargı mercii hemen tutuklama kararı verebilir (m. 112).
- Bu bağlamda, tutuklama süresi ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde dokuz aydan, diğer işlerde iki aydan fazla olamaz

Adli Kontrol Kararının Kaldırılması

- Cumhuriyet savcısı, şüpheli veya sanık, her zaman adli kontrolün kaldırılmasını isteyebilirler (m. 110/2, 111).
- **Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı** adli kontrolün artık gereksiz olduğu kanısına varacak olursa, **re'sen şüpheli üzerindeki yükümlülükleri kaldırabilir** (m.103/2).
- Böyle bir istek ileri sürüldüğünde hakim veya mahkeme, beş gün içinde, adli kontrolün içeriğini oluşturan yükümlülükleri bütünüyle veya kısmen kaldırabilir, değiştirebilir veya şüpheli veya sanığı bunlardan bazılarına uymaktan geçici olarak muaf tutabilir.
- Adli kontrolün kaldırılması talebi şüpheli veya sanıktan geldiğinde, hakim veya mahkeme karar vermeden önce Cumhuriyet savcısının görüşünü alacaktır.

Arama
(m. 116 vd.)

ARAMA İZİNİ

Genel Açıklamalar

- Arama, birden çok temel hak ve özgürlüğe müdahaleyi gerekli kılan bir koruma tedbiridir. Arama ile konut dokunulmazlığına, özel hayatın gizliliğine, vücut dokunulmazlığına ve kişi özgürlüğüne müdahale edilebilmektedir. Bu nedenle arama Anayasada ayrıntılı olarak düzenlenmiştir (AY m.20, 21).
- Suç işlenmesini önlemek amacıyla aramaya başvurulabileceği gibi, bir suç soruşturması ve kovuşturması dolayısıyla da arama yapılabilir.
- Suç işlenmesini **önlemek amacıyla** yapılan aramaya « **önleme araması** » veya « **idari arama** » denir (PVSK m.9; JTGYK m.15/A; SGKK ek m.7; TSK İç Hizmet K. m. 56/A).
- **Suç işlendikten sonra** yapılan arama ise « **adli arama** » olup, CMK'da düzenlenen arama tedbiri budur (m.116 vd.).

Önleme
Araması

The diagram features a central dark blue rounded rectangle with the text 'SUÇ ŞÜPHEİ' in white. A vertical red line with a white center passes through this rectangle. To the left is a large orange arrow pointing left, containing the text 'Önleme Araması'. To the right is a large red arrow pointing right, containing the text 'Adli Arama'. The background is light green with a dark green arrow pointing right at the top left and some faint grey lines at the bottom left.

SUÇ
ŞÜPHEİ

Adli
Arama

Özel Güvenlik Hizmetleri Kapsamında Arama

- Kişilerin silahlı personel tarafından korunması, kurum ve kuruluşlar bünyesinde özel güvenlik birimi kurulması veya güvenlik hizmetinin şirketlere gördürülmesi **özel güvenlik komisyonunun kararı üzerine valinin iznine bağlıdır** (5188 s. Kanun m. 3).
- Toplantı, konser, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde; para veya değerli eşya nakli gibi geçici veya acil hallerde, **komisyon kararı aranmaksızın**, valilik tarafından özel güvenlik izni verilebilir (5188 s. Kanun m. 3).
- **«Özel güvenlik komisyonu»**, 5188 s. Kanun'da belirtilen özel güvenlikle ilgili kararları almak üzere valinin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında, il emniyet müdürlüğü, il jandarma komutanlığı, ticaret odası başkanlığı, sanayi odası başkanlığı temsilcisinden oluşur.

Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri Nelerdir

- Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, **bu kişilerin üstlerini dedektörle arama**, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme
- Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, **bu kişilerin üstlerini dedektörle arama**, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme
- Ceza Muhakemesi Kanununun **90. maddesine göre yakalama**
- Görev alanında, haklarında **yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama**
- Yangın, deprem gibi tabîî afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme

Özel Güvenlik Görevlilerinin Yetkileri Nelerdir

- Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde **kimlik sorma**, duyarlı kapıdan geçirme, **bu kişilerin üstlerini dedektörle arama**, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme
- Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek **eşyayı emanete alma**
- Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma
- Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından **mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama**
- Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanununun **168. maddesine göre yakalama**
- Türk Medeni Kanununun 981 inci maddesine, Borçlar Kanununun 52 nci maddesine, **Türk Ceza Kanununun 24 ve 25 inci maddelerine göre zor kullanma**

- Zor kullanma ve yakalama yetkilerinin kullanılmasını gerektiren olaylar **en seri vasıtayla yetkili genel kolluğa bildirilir; yakalanan kişi ve zapt edilen eşya genel kolluğa teslim edilir** (5188 s. Kanun m. 9/3).
- Özel güvenlik görevlileri, 5188 s. Kanun'da öngörülen yetkileri sadece **görevli oldukları süre içinde ve görev alanlarında** kullanabilirler. (5188 s. Kanun m. 9/1).

Özel Güvenlik Görevlilerinin Silah Bulundurma ve Taşıma Yetkisi Var mı

- Hangi koruma ve güvenlik hizmeti için ne miktar ve özellikte **ateşli silah bulundurulabileceği «özel güvenlik komisyonu» tarafından belirlenir** (5188 s. Kanun m. 8/1).
- Ancak eğitim ve öğretim kurumlarında, sağlık tesislerinde, talih oyunları işletmelerinde, içkili yerlerde **silahlı özel güvenlik görevlisi çalıştırılmasına izin verilmez** (5188 s. Kanun m. 8/2).
- (Silah kullanma yetkisi verilmiş) özel güvenlik görevlileri, özel toplantılarda, spor müsabakalarında, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde **silahlı olarak görev yapamazlar** (5188 s. Kanun m. 8/2).

Aramanın Amacı

Şüpheli veya
sanığın ele
geçirilmesi
(m.116/1; m.117/1)

Suç delillerinin
elde edilmesi
(m.116/1; m.117/1)

Aramanın Sınıflandırılması

Kişilere Göre

Suç şüphesi
altında
bulunanlarla ilgili
arama

Suç şüphesi
altında
bulunmayanlarla
ilgili arama

Yerlere Göre

Üst
araması

Eşya
araması

Konut, işyeri
ve diğer
yerlerde
arama

Aramanın Şartları

- Aramanın bir tek şartından söz edilebilir. Bu da, aramanın konusunu oluşturan **kişi veya şeylerin ele edilebileceği hususundaki şüpheden** ibarettir.

Suç şüphesi altında bulunan
kişi bakımından

Suç şüphesi altında
bulunmayan kişiler
bakımından

MAKUL ŞÜPHE

Aranılan kişinin veya delillerin ilgili
yerlerde bulunduğu kabul
edilebilmesine olanak sağlayan
olayların varlığı

Şüphelinin veya sanığın
bulunduğu yerler ile izlendiği
sırada girdiği yerler bakımından

Arama Kararı ve Emri (m.119)

*Kapsam: Üst, Eşya ve Açık Alan Aramaları

KURAL

**HAKİM
KARARI**

Gecikmesinde
sakınca bulunan
hâllerde

Cumhuriyet
Savcısının
Yazılı Emri

Gecikmede
sakınca olması
ve C. Savcısına
ulaşılamaması

Kolluk
Amirinin
Yazılı Emri

Arama Kararı ve Emri (m.119)

*Kapsam: Konutta, İşyerinde ve kamuya açık olmayan kapalı alanlarda arama

Gecikmesinde
sakınca bulunan
hâllerde

KURAL

HAKİM
KARARI

Cumhuriyet
Savcısının
Yazılı Emri

-
- Kolluk amiri emriyle KONUTTA, İŞYERİNDE ve KAMUYA AÇIK OLMAYA KAPALI ALANLARDA arama yapılması mümkün değildir.
  - Kolluk amirinin emriyle, ancak; kişinin üstünde, eşyasında ve kamuya açık alanlarda arama yapılabilir.
  - Kolluk Amirinin yazılı emri ile yapılan arama sonuçları ve neden dolayı kendisine ulaşamadığı hususu Cumhuriyet başsavcılığına derhal bildirilir (m.119).

Arama- Elkoyma Karar Örneği

T.C.
İSTANBUL
4. SULH CEZA HÂKİMLİĞİ

DEĞİŞİK İŞ KARAR

DEĞİŞİK İŞ NO : 2015/3689 D.İş
HAKİM : RECEP UYANIK 40351
KATİP : SÜLEYMAN SERVET KOCAERKEK 169424

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Talimat Bürosu'nun 02/10/2015 tarih 2015/19838 soruşturma sayılı yazısı kapsamına göre Kasten Adam Öldürme suçundan ŞÜPHELİ BURHAN YE AİT ADRESLER : Mah. Ertekin Sk. No: /İSTANBUL, Yeşilpınar Mah. Tepe Sk. No: /İSTANBUL sayılı adreslerde ve müştemilatlarında CMK 116-119 maddeleri gereğince 02/10/2015 günü saat 13:00 ile 19:00 saatleri arasında bir defaya mahsus olmak üzere CMK'nun 116-119 ve 127 Maddelerine göre, belirtilen adreslerde, bulunan kişi ve kişiler üzerinde, kişilere ait eşyalar üzerinde suç unsurlarının el geçirilebilmesi için **ARAMA YAPILMASINA**, elde edilen suç eşyası ve delillere **ELKONULMASINA** karar verilmesi talep edilmiş olmakla;

Evrak incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Talimat Bürosu'nun 02/10/2015 tarih 2015/19838 soruşturma sayılı yazısı kapsamına göre Kasten Adam Öldürme suçundan ŞÜPHELİ BURHAN YE AİT ADRESLER : Mah. Ertekin Sk. No: /İSTANBUL, Yeşilpınar Mah. Tepe Sk. No: 18/9 /İSTANBUL sayılı adreslerde ve müştemilatlarında şüpheli veya şüpheli şahısların suç unsurları ile yakalanabilmesi amacıyla CMK 116-119 maddeleri gereğince **02/10/2015 günü saat 13:00 ile 19:00 saatleri arasında gündüzleyin bir defaya mahsus olmak üzere ARAMA YAPILMASINA**

Arama sonucu ele geçebilecek suç unsurlarına CMK'nun 127 maddesi gereğince **EL KONULMASINA**,

Evrakın İstanbul C. Başsavcılığı'na iade edilmesine,

7 gün içerisinde hakimliğimize yapılacak yazılı veya sözlü başvuru ile İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği nezdinde itirazı kabil olmak üzere evrak üzerinde yapılan inceleme sonucunda karar verildi.02/10/2015

Katip 169424
(e-imzalıdır)

Hakim 40351
(e-imzalıdır)

Arama Kararı ve Emri Olmaksızın Yapılan Arama

- Gerek Anayasa gerek Kanun, aramayı hakim kararına veya kanunen yetkili kılınmış merciin yazılı emrine tabi kılmış ve bu konuda herhangi bir istisna öngörmemiştir. Buna karşılık, **Yönetmelik ile karar veya emre istisnalar getirilmiş, karar veya emir olmaksızın arama yapılabilmesi kabul edilmiştir** (Adlî ve Önleme Aramaları Yönetmeliği m.8, 30).

Arama Karar ve Emrinin İçeriği

- Aramanın nedenini oluşturan fiil
- Aranılacak kişi, aramanın yapılacağı konut veya diğer yerin adresi ya da eşya
- Karar veya emrin geçerli olacağı zaman süresi

- Arama karar veya emrinde, sadece arama yetkisi verilebileceği gibi, aynı zamanda, elde edilen şeylere **elkoyma** veya şüpheliyi **yakalama yetkisi** de verilebilir.

Aramanın Zamanı

Üst ve Eşya Aramaları

Her zaman

Konut, İşyeri veya Diğer Kapalı Yerlerde Arama

Kural: Gündüz
(m.118/1)

İstisna: Gece
(m.118/2)

- Suçüstü hâli
- Gecikmesinde sakınca olan hâl
- Firar hâli
- Tutuklu veya hükümlünün tekrar yakalanması amacı

Aramanın İcrası

Aramanın İcra Edileceği Yerlere Göre

Askerî Olmayan Mahallerde Arama

Kolluk tarafından icra edilir

C. Savcısının katılımıyla veya C. Savcısı hazır olmaksızın icra edilir

Askerî Mahallerde Arama

Kolluk tarafından icra Edilir

C. Savcısının nezaretinde, askerî makamların katılımıyla

İSTİSNA:
Gecikmesinde Sakınca Bulunması (m. 119/5)

Arama-İşlem Tanıkları

- Cumhuriyet savcısının katılımıyla yapılan aramalarda herhangi bir işlem tanığının bulundurulması gerekmemektedir.
- Buna karşılık, **konut, işyeri veya diğer kapalı yerlerde yapılan aramalarda, Cumhuriyet savcısı yer almıyorsa, bu durumda o yer ihtiyar heyetinden veya komşulardan iki kişinin**, işlem tanığı (arama tanığı) olarak bulundurulması gerekmektedir (m.119/4).
- Bu suretle bir yandan **aramanın hukukiliği** ve arama sonucunda elde edilebilecek olan **delillerin güvenilirliği**, diğer yandan aramayı icra eden **kolluk görevlilerine yönebilecek muhtemel ithamların engellenmesi** sağlanabilecektir.

İşlem Tanığının Hazır Bulundurulmaması

- ❖ İşlem tanığı bulundurulmaksızın yapılması nedeniyle kanuna aykırı olan arama sonucu elde edilen deliller **hükmün esas ve belirleyici delili ise**, aramada hak ihlali yapıldığına yönelik bir itiraz olmasa bile, bu deliller **mahkumiyet hükmüne esas teşkil etmez.**

Tesadüfen Elde Edilen Delil

- ❖ Arama sırasında, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan, ancak diğer bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse; **bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet Savcılığına derhal bildirilir** (m.138/1).

Arama Tutanağı ve Belgesi

- Aramanın sonunda bir **arama tutanağı** düzenlenir ve bu tutanağa, arama işlemini yapanların açık kimlikleri yazılır (m. 119/3). Ancak m. 169/7'de belirtilen suç soruşturma ve kovuşturmalarda, kolluk tarafından düzenlenen tutanaklara, ilgili görevlilerin açık kimlikleri yerine sadece sicil numaraları yazılır.
- Aramanın sonunda hakkında arama işlemi uygulanan kimseye istemi üzerine **aramanın 116 ve 177. maddelere göre yapıldığını** ve **116. maddede gösterilen durumda soruşturma veya kovuşturma konusu fiilin niteliğini belirten** bir belge ve istem üzerine elkonulan veya koruma altına alınan eşyanın listesini içeren bir defter ve eğer şüpheyi haklı kılan bir şey elde edilmemiş ise bunu belirten bir belge verilir (m.121).

Belge veya Kağıtları İnceleme Yetkisi

- Hakkında arama işlemi uygulanan kimsenin belge veya kâğıtlarını inceleme yetkisi, Cumhuriyet savcısı ve hâkime aittir (m. 122/1).
- Belge ve kâğıtların zilyedi veya temsilcisi kendi mührünü de koyabilir veya imzasını atabilir. İleride mührün kaldırılmasına ve kâğıtların incelenmesine karar verildiğinde bu işlemin yapılmasında hazır bulunmak üzere, zilyedi veya temsilcisi ya da müdafii veya vekili çağrılır; çağrıya uyulmadığında gerekli işlem yapılır (m.122/2).
- İnceleme sonucu soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilişkin olmadığı anlaşılan belge veya kâğıtlar ilgisine geri verilir (m. 122/3).

Aramanın Özel Görünüş Şekilleri

**Avukat Bürolarında
Arama**
(m. 130/1; Av. K. m.
58/1)

Hâkim veya mahkeme kararı
+
C. Savcısının denetimi
+
Baro başkanı veya onu
temsilen bir avukatın katılımı

**Bilgisayarlarda,
Bilgisayar
Programlarında ve
Kütüklerinde Arama**
(m. 134)

Kural: Hâkim kararı ; İstisna:
Gecikmede sakınca bulunması
durumunda C. Savcısının yazılı emri
+
Somut delillere dayanan kuvvetli
şüphe
+
Başka surette delil elde edilememe
+

➤ CMK m. 130/1 hükmünde sadece «mahkeme»den söz edilmektedir. Ancak bundan, **soruşturma evresinde hakim kararıyla avukat bürolarında arama yapılamayacağı sonucu çıkarılmamalıdır.** Burada, ancak bir yargılama makamı kararıyla arama yapılabileceği vurgulanmaktadır.

➤ Keza, CMK m. 134'te sadece «soruşturma», «hakim» ve «şüpheli»den söz edilmekte, buna karşılık; «kovuşturma», «mahkeme ve «sanık» kavramlarına yer verilmemektedir. Ancak, yargılama sırasında delil toplanmasını engelleyen bir hüküm bulunmadığından, **kovuşturma evresinde de m.134 hükümlerine göre arama yapılması mümkündür.**

**Elkoyma
(m. 127)**

Elkoymanın Niteliği

- Elkoyma, ceza muhakemesinde delil olabilecek veya müsadere edilebilecek bir malvarlığı değeri üzerinde zilyedin sahip bulunduğu tasarruf yetkisinin kaldırılmasıdır.
- Tasarruf yetkisi, bazı taşınabilir malvarlığı değerlerinin zilyetten fiilen alınarak devletin eli altında bulundurulması suretiyle kaldırılabilceği gibi, malvarlığı değerleri fiilen kendisinde bırakılan zilyedin sadece hukuken tasarrufta bulunabilmesi engellenmek suretiyle de kaldırılabilir.

Elkoyma

Genel
Elkoyma
Tedbiri

Özel Elkoyma Tedbirleri

CMK m.
127

CMK m.
128

CMK m.
129

CMK m.
130/2-3

CMK m.
133

CMK m.
134/2-5

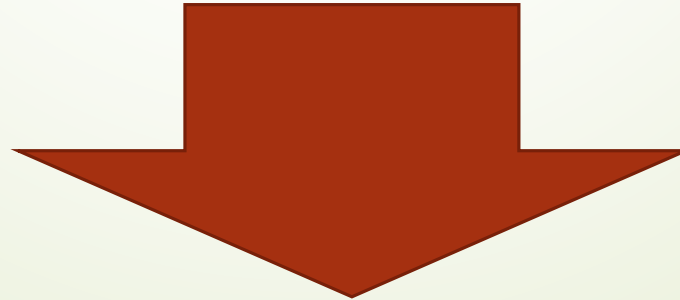
CMK m.
248

Basın K.
m. 25

1. Genel Elkoyma Tedbiri

Elkoymanın Kapsamı

- Kural olarak, ceza muhakemesinde ispat aracı olarak yararlı görülen ya da eşya veya kazanç müsaderesinin konusunu oluşturan **her türlü(şüpheli veya sanığa ait olsun olmasın)** malvarlığı değerlerine ve bu arada belgelere elkonulabilir.
- İçeriği devlet sırrı niteliğindeki belgeler dâhi, **belli şartlar altında**, elkoymanın konusunu oluşturabileceklerdir (m.125).

İçeriği Devlet Sırrı Olan Belgelerde İnceleme m. 125

- ☐ Bir suç olgusuna ilişkin bilgileri içeren belgeler, Devlet sırrı olarak mahkemeye karşı gizli tutulamaz
- Yalnızca mahkeme hakimi veya heyet Tarafından incelenebilir
- Yalnızca yüklenen suçu aydınlatan bilgiler tutanakta yer alır
- Suçun cezasının alt sınırı beş yıl ve daha fazla olmalı
- Sadece kovuşturma evresinde başvurulabilir

KURAL: Her şey elkoymaya konu olabilir.

Elkonulması Yasak Olan Eşyalar

Şüpheli veya sanık ile m.45-46 uyarınca tanıklıktan çekinebilecek kimseler arasındaki mektup ve belgeler (m.126)

Tutuklu bulunan şüpheli veya sanığın müdafi ile yazışmaları (m.154)

Basın araçları (AY m.30)

Elkoyma Kararı ve Emri

KURAL

HAKİM
KARARI

Gecikmesinde
sakinca bulunan
hâllerde

Cumhuriyet
Savcısının
Yazılı Emri

Gecikmede
sakinca olması ve
C. Savcısına
ulaşılamaması

Kolluk
Amirinin
Yazılı Emri

T.C.
KÜÇÜKÇEKMECE
1. SULH CEZA HÂKİMLİĞİ

DEĞİŞİK İŞ KARAR

DEĞİŞİK İŞ NO : 2015/4052 D.İş
HAKİM : ALİYE ÖZKAN 92638
KATİP : TULAY OLCAY 128595

Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığının 18/09/2015 tarih ve 2015/7063 talimat sayılı yazısı ile; Çatalca Cumhuriyet Başsavcılığının yürütmekte olduğu 2015/2293 soruşturma sayılı dosyası ile ilgili olarak kaçan şahısların yakalanması olayda kullanılan suç eşyalarının ele geçirilmesi amacıyla aşağıda açık kimlik ve adres bilgisi bulunan şüphelinin belirtilen adresinde CMK 116 maddesi gereğince 18/09/2015 günü saat 17:00 ile 22:00 saatleri arasında gündüzleyin bir defaya mahsus olmak üzere arama yapılmasına izin verilmesi, arama sonrası ele geçirilecek suç unsurlarına CMK 127 maddesi gereğince el konulmasına ve inceleme yapılmasına izin verilmesi kamu adına talep edilmekle dosya incelendi;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

TALEBİN KISMEN KABULÜ İLE,

Çatalca Cumhuriyet Başsavcılığının yürütmekte olduğu 2015/2293 soruşturma sayılı dosyası ile ilgili olarak kaçan şahısların yakalanması olayda kullanılan suç eşyalarının ele geçirilmesi amacıyla aşağıda açık kimlik ve adres bilgisi bulunan şüphelinin belirtilen adresinde CMK 116 maddesi gereğince güneşin batış saati de dikkate alınarak 18/09/2015 günü saat 17:00 ile 20:13 saatleri arasında gündüzleyin bir defaya mahsus olmak üzere **ARAMA YAPILMASINA**, arama sonrası ele geçirilecek suç unsurlarına CMK 127 maddesi gereğince **EL KONULMASINA VE İNCELEME YAPILMASINA**

Evrakın ikmali için C.Başsavcılığına tevdiine,

Dair evrak üzerinde yapılan inceleme neticesi CMK'nun 267 ve 268/3-a maddeleri uyarınca kararın öğrenilmesinden itibaren 7 günlük yasal süresi içerisinde Hakimliğimize verilecek bir dilekçe ile Küçükçekmece 2.Sulh Ceza Hakimliği nezdinde itirazı kabil olmak üzere karar verildi. 18/09/2015

Katip 128595
e-imzalıdır

Hakim 92638
e-imzalıdır

KİMLİĞİ VE ADRESİ :
ŞÜPHELİ

: KADİR

MEMET Oğlu, 18/05/
mah. Şentepe Sk. No:
İSTANBUL doğumlu,

-
- Hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi, **yirmidört saat içinde** görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını elkoymadan itibaren **kırksekiz saat içinde** açıklar; **aksi hâlde elkoyma kendiliğinden kalkar** (m. 127/3).
  - Kolluk amirinin yazılı emri üzerine eşyaya elkonulduktan sonra, neden dolayı kendisine ulaşamadığı hususu Cumhuriyet savcılığına derhal bildirilir.
  - Kolluk amirinin yazılı emriyle icra edilen elkoymanın sonuçları Cumhuriyet savcılığına derhal bildirilir.

-
- Elkoyma karar veya emri tek başına verilebileceği gibi, arama yetkisi ile birlikte de verilebilir.
  - Cumhuriyet savcısının veya kolluk amirinin yazılı emri üzerine gerçekleştirile elkoyma işleminin hakim (işlemin icra edileceği yerin sulh ceza hakimi) onayına sunulması gerekir. 24 saat içinde onaya sunulmayan veya bu süre geçtikten sonra onaya sunulan elkoyma **geriye dönük olarak kendiliğinden ortadan kalkar.**
  - Aynı şekilde, onaya sunulan elkoyma işlemi ile ilgili olarak hakim elkoymadan itibaren 48 saat içinde bir karar vermediği takdirde, elkoyma **yok hükmündedir.**

Elkoymanın İcrası

- CMK m. 123 hükmünde düzenlenen « **muhafaza altına alma** » işlemi ile elkoyma tedbiri birbirinden farklı kurumlardır. Muhafaza altına alma işlemi, şekli anlamda bir karar veya izne ihtiyaç göstermemektedir. Bu nedenle m. 127'deki usulün uygulanması gerekmeyip, doğrudan doğruya eşyanın (delilin) muhafaza altına alınması ve durumun bir tutanakla tespiti yeterlidir.
- Muhafaza altına alma, öncelikle, hiç kimsenin zilyetliğinde olmayan, sahihsiz eşya hakkında mümkündür (m.123/1). Ayrıca, bir kimsenin yanında bulunan eşya da, bu kişinin **rızasıyla** teslimi halinde muhafaza altına alınabilir; bu durumda elkoyma karar veya emrine ihtiyaç bulunmamaktadır (m.123/2). Rıza açıkça olabileceği gibi, elkonulacak eşyanın alınmasına karşı çıkmamak suretiyle zımni de olabilir.

-
- Elkoymanın icrası, elkoyma işlemini yerine getirmeye yetkili kolluk görevlisi tarafından ilgili malvarlığı değerlerinin talep edilmesiyle başlar.
  - Bu malvarlığı değerlerini yanında bulunduran kişi, istem üzerine bu şeyi göstermek ve teslim etmekle yükümlüdür.
  - Talebe rağmen, zilyet eşyayı göstermekten ve teslimden kaçınırsa, hakkında, hakim tarafından üç ayı geçmeyecek şekilde disiplin hapsi verilir (m.124/1). Eşyayı göstermekten ve teslimden kaçınan zilyet şüpheli, sanık veya tanıklıktan çekinebilecek bir kişi ise, hakkında disiplin hapsi uygulanmaz (m.124/2).
  - Disiplin hapsi ancak, eşyanın nerede olduğunun, muhafaza altına alma veya elkoyma işlemini gerçekleştirecek olan görevliler tarafından bilinmemesi halinde uygulanabilir.

-
- Elkoyma işlemi kolluk görevlileri tarafından yerine getirilir (m.127/1).
  - Askeri mahallerde yapılacak elkoyma işlemi ise, Cumhuriyet savcısının nezaretinde askeri makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından gerçekleştirilir.
  - **Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde** Cumhuriyet savcısının yazılı emriyle de askeri makamların katılımıyla adli kolluk görevlileri tarafından elkoyma işlemi yapılabilir (m.127/6).
  - Cumhuriyet savcısı, elkoyma işleminin icrası sırasında isterse hazır bulunur. **Ancak Gecikmesinde sakınca bulunan hâller bakımından askeri mahallerde yapılacak elkoyma işleminin yerine getirilmesi sırasında hazır bulunması zorunlu değildir** (m.127/6).

Tesadüfen Elde Edilen Delil

- ❖ Arama sırasında, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgisi olmayan, ancak diğer bir suçun işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse; **bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet Savcılığına derhal bildirilir** (m.138/1).

Elkoymanın Sonuçları

- Elkoyma işlemi bir **tutanakla** belirlenir. Elkoyma işlemini icra eden kolluk görevlisinin açık kimliği tutanakta gösterilir (m.127/2). Ancak m.169/7 hükmünde belirtilen suç soruşturma ve kovuşturmaları kapsamında icra edilen elkoyma işlemi bakımından düzenlenen tutanaklarda, ilgili görevlilerin açık kimlikleri yerine sadece sicil numaraları yazılır.
- Elkoyma işlemi, suçtan zarar gören mağdura gecikmeksizin bildirilir (m.127/5).
- Zilyedliğinde bulunan eşya veya diğer malvarlığı değerlerine elkonulan kimse, **hâkimden her zaman bu konuda bir karar verilmesini isteyebilir** (m.127/4).

Elkonulan Eşyanın İadesi (m.131/1)

- ❖ Soruşturma veya kovuşturma bakımından **eşyanın muhafazasına gerek kalmamalı veya müsadereye tabi tutulmayacağı**nın anlaşılması gerekir.
- ❖ İadeye Cumhuriyet savcısı, hakim veya mahkeme karar verir.
- ❖ İade **re'sen veya istem** üzerine yapılır.
- ❖ **İstem**in reddi kararlarına itiraz edilebilir. Ancak Cumhuriyet savcısının kararlarına karşı olağan bir kanun yolu olan itiraz kabul edilmediğinden, soruşturma evresinde C. Savcısının iade istemini reddetmesi hâlinde ayrıca ya da doğrudan hakimden talepte bulunulmalı ve bu talep reddedilirse itiraz edilmelidir.
- ❖ **İadenin kabulü** kararları kesindir.

Elkonulan Eşyanın Muhafazası

- Elkonulan eşyanın değerinin muhafazası ve zarar görmemesi için gerekli tedbirler alınır (m. 132/4).
- Elkonulan eşyanın kamu eliyle muhafazası çoğu zaman bir külfet oluşturmaktadır. Bu nedenle, **elkonulan eşyanın zilyedliği şüpheliye, sanığa, mağdura veya diğer bir kişiye bırakılarak muhafazası yoluna gidilebilir.**
- Elkonulan eşya, soruşturma evresinde Cumhuriyet Başsavcılığı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından, bakım ve gözetimiyle ilgili tedbirleri almak ve istendiğinde derhâl iade edilmek koşuluyla, muhafaza edilmek üzere, şüpheliye, sanığa veya diğer bir kişiye teslim edilebilir. **Bu bırakma, teminat gösterilmesi koşuluna da bağlanabilir** (m.132/5).

Elkonulan Eşyanın Elden Çıkarılması

- Elkonulan eşya, delil olarak saklanması gerek kalmaması halinde, rayiç değerinin derhâl ödenmesi karşılığında, ilgiliye teslim edilebilir. Bu durumda müsadere kararının konusunu, ödenen rayiç değer oluşturur (m.132/6).
- Elkonulan eşya, zarara uğraması veya değerinde esaslı ölçüde kayıp meydana gelme tehlikesinin varlığı halinde, hükmün kesinleşmesinden önce elden çıkarılabilir (m.132/1).
- Elden çıkarma kararı, soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından verilir (m.132/2).
- Karar verilmeden önce eşyanın sahibi olan şüpheli, sanık veya ilgili diğer kişiler dinlenir; elden çıkarma kararı, kendilerine bildirilir (m.132/3).

2. Özel Elkoyma Çeşitleri

- 1- Taşınmazlara, hak ve alacaklara El Koyma (CMK m. 128)
- 2- Postada El Koyma (CMK m.129)
- 3- Avukat Bürolarında El Koyma (CMK m. 130)
- 4- Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini (CMK m. 133)
- 5- Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerinde El Koyma (CMK m. 134)
- 6- Kaçaklara İlişkin El Koyma (CMK m. 248)
- 7- Basılmış Eserlere El Koyma (Anayasa m. 28, Basın Kanunu m. 25)

Taşınmazlara, Hak ve Alacaklara El Koyma (m. 128)

Elkoyma Kararı Vermeye Yetkili Merciler

Soruşturma
Evresinde

Kovuşturma
Evresinde

Sulh Ceza Hâkimi

Davayı Görmekte
Olan Mahkeme

Elkoymanın Şartları

Suçun işlendiğine ve söz konusu malvarlığının bu suçtan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebinin varlığı (m.128/1)

Katalog suçların varlığı (m.128/2)

CMK m. 128 Uyarınca Elkoymanın Uygulanabildiği Suçlar

- 1-Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (TCK m. 76, 77, 78)**
- 2-Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (TCK m. 79, 80) ile organ veya doku ticareti (TCK m. 91)**
- 3-Hırsızlık (TCK m. 141, 142)**
- 4-Yağma (TCK m. 148, 149),**
- 5-Güveni kötüye kullanma (TCK m.155)**
- 6-Dolandırıcılık (TCK m.157, 158)**
- 7-Hileli iflas (TCK m. 161)**
- 8-Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (TCK m. 188)**
- 9-Parada sahtecilik (TCK m. 197)**

10- Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (TCK m. 220/3)

11-İhaleye fesat karıştırma (TCK m. 235)

12-Edimin ifasına fesat karıştırma (TCK m. 236)

13- Tefecilik (madde 241)

14-Zimmet (TCK m. 247)

15-İrtikap (TCK m. 250)

16-Rüşvet (TCK m. 252)

**17-Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (TCK m. 302, 303, 304,
305, 306, 307, 308)**

**18-Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar
(madde 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316)**

19-Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (TCK m. 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları.

20-Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları,

21-Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu,

22-Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar,

23-Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar

Elkoymanın Konusu (m.128/1)

Taşınmazlar

Kara, deniz veya hava ulaşım araçları

Banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaplar

Gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklar

Kıymetli evraklar

Ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık payları

Kiralık kasa mevcutlarına

Diğer malvarlığı değerleri

Elkoyma Kararının İcrası

- Somut olarak belirlenen bu malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanıktan **başka bir kişinin zilyetliğinde bulunması hâlinde dâhi**, elkoyma işlemi yapılabilir (m.128/1).
- CMK m. 128 kapsamında **elkoyma kararı alınabilmesi için** ilgisine göre **Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Hazine Müsteşarlığı ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumundan**, suçtan elde edilen değere ilişkin rapor alınır. Bu rapor en geç üç ay içinde hazırlanır. Özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre talep üzerine iki ay daha uzatılabilir (m.128/1).
- **Taşınmaza elkonulması kararı**, **tapu kütüğüne şerh verilmek suretiyle** icra edilir (m.128/3).

-
- **Kara, deniz ve hava ulaşım araçları hakkında verilen elkoyma kararı,** bu araçların kayıtlı bulunduğu sicile şerh verilmek suretiyle icra olunur (m.128/4).
  - **Banka veya diğer malî kurumlardaki her türlü hesaba elkonulması kararı,** teknik iletişim araçlarıyla ilgili banka veya malî kuruma derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili banka veya malî kuruma ayrıca tebliğ edilir. Elkoyma kararı alındıktan sonra, hesaplar üzerinde yapılan bu kararı etkisiz kılmaya yönelik işlemler geçersizdir (m.128/5).
  - **Şirketteki ortaklık paylarına elkoyma kararı,** ilgili şirket yönetimine ve şirketin kayıtlı bulunduğu ticaret sicili müdürlüğüne teknik iletişim araçlarıyla derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili şirkete ve ticaret sicili müdürlüğüne ayrıca tebliğ edilir (m.128/6).
  - **Hak ve alacaklara elkoyma kararı,** ilgili gerçek veya tüzel kişiye teknik iletişim araçlarıyla derhâl bildirilerek icra olunur. Söz konusu karar, ilgili gerçek veya tüzel kişiye ayrıca tebliğ edilir (m.128/7).

CMK m. 128 Uyarınca Kayyım Tayini

Bu madde (m.128) uyarınca elkonulan taşınmaz, hak ve alacakların idaresi gerektiğinde bu **malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla** kayyım atanabilir. Bu durumda 133 üncü madde hükümleri kıyasen uygulanır (m.128/10).

Elkonulan Malvarlığı Değerinin İadesi

- ➡ CMK m. 128 hükümlerine göre elkonulan eşya veya diğer malvarlığı değerleri, **suçtan zarar gören mağdura ait olması ve bunlara delil olarak artık ihtiyaç bulunmaması halinde,** sahibine iade edilir (m.131/2).

Postada El Koyma (m. 129)

- Postada elkoyma, suçun delillerini oluşturduğundan şüphe edilen ve gerçeğin ortaya çıkarılması için soruşturma ve kovuşturmada adliyenin eli altında olması zorunlu sayılıp, posta hizmeti veren her türlü resmî veya özel kuruluştaki bulunan gönderilere elkonulmasıdır (m.129/1).

Elkoyma Kararı Vermeye Yetkili Merciler (m.129/1)

Kural

**Gecikmesinde Sakınca
Bulunan Hâllerde**

Hâkim

Cumhuriyet Savcısı

Elkoymanın Şartları (m.129/1)

Suçun delillerini
oluşturduğundan şüphe
edilmesi

Gerçeğin ortaya
çıkarılması için soruşturma
ve kovuşturmada adliyenin
eli altında olmasının
zorunlu sayılması

Elkoymanın Kapsamı

- Postada elkoymanın kapsamına, özel şirketler de dahil olmak üzere, posta hizmeti veren **bütün resmî ve özel kuruluşlarda bulunan her türlü gönderi** girmektedir.
- Şüpheli veya sanık tarafından gönderilen veya şüpheli veya sanığa gönderildiği anlaşılan mektup, telgrafi koli, evrak ve benzeri diğer gönderilere postada elkonulabilir. **Ancak bunların elkonulamayacak mektup ve belgelerden (m.126, m.130/3 154) olmaması gerekir.**

- Hakim kararının veya Cumhuriyet savcısının emrinin kendilerine bildirilmesi üzerine elkoyma işlemini yerine getiren **kolluk memurları, gönderilerin içinde bulunduğu zarfları veya paketleri açamazlar**.
- **Elkonulan gönderiler**, ilgili posta görevlilerinin huzuru ile mühür altına alınıp derhal elkoyma kararını veya emrini veren **hakim veya Cumhuriyet savcısına teslim edilir** (m.129/2).
- Elkoyma kararı veya emrinin **bazı suçlarla (m.129/3) ilgili olarak verilmesi hâlinde**, gönderilerin bulunduğu zarf veya paketler **Cumhuriyet savcısının talimatıyla kolluk memurları tarafından açılabilir** (m.129/3).

Avukat Bürolarında El Koyma (m. 130)

- ❖ Bürosunda arama yapılan avukat ile müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olan şeylere el konulamaz.
- Arama sonucu elkonulmasına karar verilen şeyler bakımından bürosunda arama yapılan avukat, baro başkanı veya onu temsil eden avukat, bunların avukat ile müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olduğunu öne sürerek karşı koyduğunda, bu şey ayrı bir zarf veya paket içerisine konularak hazır bulunanlarca mühürlenir ve **bu konuda gerekli kararı vermesi**, soruşturma evresinde **sulh ceza hâkiminden**, kovuşturma evresinde **hâkim veya mahkemeden** istenir.
- Yetkili hâkim elkonulan şeyin avukatla müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olduğunu saptadığında (24 saat içinde), **elkonulan şey derhâl avukata iade edilir** ve yapılan işlemi belirten tutanaklar ortadan kaldırılır.

Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini (m. 133)

- Şirket yönetimi için kayyım tayini tedbiri, hukukumuzda **5271 sayılı CMK ile girmiştir**. 1412 sayılı CMUK'ta bu şekilde bir koruma tedbiri mevcut değildi.
- Şirket yönetimi için kayyım tayini suretiyle **şirketin malvarlığı kontrol altında tutulabilecektir**. Bu tedbir sayesinde, şirketin faaliyetleri soruşturma ve kovuşturuma sürecinde durdurulmamış, şirket çalışanları mağdur edilmemiş ve beraat kararı verildiğinde şirket zarara uğramamış olacaktır.

Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayininin Şartları

Suçun bir şirketin
faaliyeti
çerçevesinde
işlenmekte olduğu
hususunda kuvvetli
şüphe bulunması

Maddi gerçeğin
ortaya
çıkarılabilmesi
için gerekli olması

Katalog
suçların
varlığı

Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini Tedbirine Başvurabilmek İçin Öngörülen Katalog Suçlar (m. 133/4)

- Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (TCK m. 79, 80)
- Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (TCK m. 188)
- Parada sahtecilik (TCK m. 197)
- Fuhuş (TCK m. 227)
- Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (TCK m. 228)
- Zimmet (TCK m. 247)
- Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (TCK m. 282)
- Silahlı örgüt (TCK m. 314) veya bu örgütlere silah sağlama (TCK m. 315)
- Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (TCK m. 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337)

-
- Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları
  - Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu
  - Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar
  - Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar

- Şirket yönetimi için kayyım tayini tedbirine başvurabilmek için, soruşturma veya kovuşturma konusu suçun zincirleme veya kesintisiz suç olarak bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması gerekir.

- Şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenen **suçun icrası tamamlanmış ise**, bu suçla ilgili olarak şirket yönetimine kayyım tayin edilemez.

Tedbirin Kapsamı

- Şirket yönetimi için kayyım tayininde, soruşturma veya kovuşturma konusu suç şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olup, **tedbir şirketin tamamını etkilemektedir**. Bir başka ifadeyle, **şirket hisselerinin belli bir bölümü için değil, tamamı için kayyım tayin edilmektedir**.
- Bu tedbir, şirket hissedarlarından birinin işlediği bir suç ile ilgili olarak sadece onun şirket hissesine elkoymadan (m.128/1) farklılık arz eder.

Karar Vermeye Yetkili Merciler

Soruşturma
Evresinde

Kovuşturma
Evresinde

Sulh Ceza Hâkimi

Davaya Bakmakta
Olan Mahkeme

Şirket Yönetimi İçin Kayyım Tayini Tedbirinin İcrası

- Kayyımın iddia ve savunma makamı ile bir ilişkisinin bulunmaması, **tarafsız olması gerekir.**
- Hakim veya mahkeme kararıyla;
  - Yönetim organının karar ve işlemlerinin geçerliliği kayyımın **ONAYINA** bağlı tutulabilir.
  - Atama kararı ile yönetim organının yetkileri **TÜMÜYLE** kayyıma verilebilir.
  - Yönetim organının yetkileri ile birlikte ortaklık payları veya menkul kıymetler idare yetkilerinin **TÜMÜYLE** kayyıma verilebilir.

- ➔ Tedbir için yasada bir **uygulama süresi öngörülmemiştir**. Tedbir, gerekli olduğu sürece «hükmün kesinleşmesine kadar» uygulanabilir.

Bilgisayarlarda, Bilgisayar Programlarında ve Kütüklerine El Koyma (m. 134)

- Telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesinden farklı olarak, burada, **durağan haldeki aygıtta** araştırma, arama yapılmakta ve ulaşılan delillere elkonulmaktadır.
- CMK, bilgisayarları ve bilgisayar kütüklerini **bulunduğu yerden alıp götürmeksizin delile ulaşmanın mümkün olması halinde**, sistemdeki verilerin kopyasının alınmasını öngörmektedir (m.134/5). Bu durumda, tamamen veya kısmen kopyası alınan veriler kağıda yazdırılarak, bu husus tutanağa kaydedilecek ve ilgililer tarafından imza altına alınacaktır.
- Buna karşılık; bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine **şifrenin çözülememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşılamaması** ya da **işlemin uzun süreceği olması halinde**, çözümün yapılabilmesi ve gerekli kopyaların alınabilmesi için, **bu araç ve gereçlere elkonulabilir** (m. 134/2).

Bilgisayarlarda Elkoymanın Şartları

CMK m. 134/1'de
öngörülen arama
şartlarının
sağlanması

Bilgisayar, bilgisayar programları ve
kütüklerine;

- Şifrenin çözülememesinden dolayı
girilememesi,
- Gizlenmiş bilgilere ulaşamaması,
- İşlemin uzun sürecektir olması

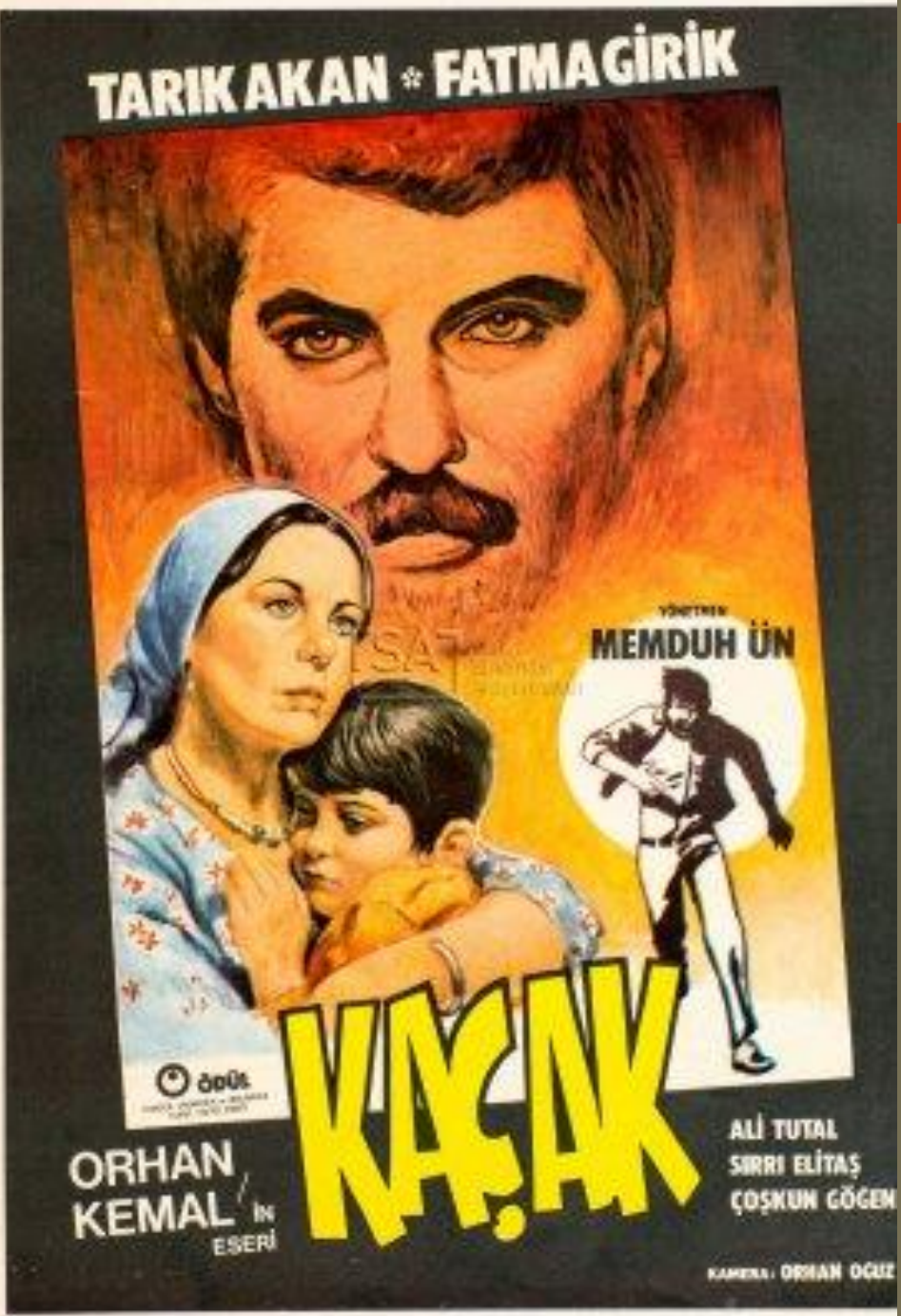
sebeplerinden biri dolayısıyla
ulaşamaması

- CMK m. 134'te sadece «soruşturma», «hakim» ve «şüpheli»den söz edilmekte, buna karşılık; «kovuşturma», «mahkeme» ve «sanık» kavramlarına yer verilmemektedir. Ancak, yargılama sırasında delil toplanmasını engelleyen bir hüküm bulunmadığından, **kovuşturma evresinde de m.134 hükümlerine göre elkoyma işlemi yapılması mümkündür.**

Kaçaklara İlişkin El Koyma (m.248)

- CMK'da genel elkoymadan farklı olarak düzenlenmiş bulunan bu elkoyma çeşidinde, kaçak şüpheli veya sanığı Cumhuriyet savcısının huzuruna veya duruşmaya gelmeye «zorlamak amacıyla» kabul edilmiştir.
- Kaçak sanık hakkında **kovuşturma yapılması mümkündür**. Ancak daha önce **sorgusu yapılmamış ise**, kaçak durumdaki sanık hakkında **mahkumiyet kararı verilemez** (m.247/3). Bu durumdaki sanığın duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla mallarına, hak ve alacaklarına elkonulması mümkündür.

Kaçak kimdir?

- Hakkındaki soruşturma veya kovuşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle Cumhuriyet savcısı veya mahkeme tarafından kendisine ulaşılamayan kişiye kaçak denir (m.247/1).
- Ancak, sadece bu durumun varlığı nedeniyle kişi kaçak olarak nitelendirilemez; kişinin kaçaklık sıfatını kazanabilmesi için m.247/2'de öngörülen usulün izlenmesi gerekir.

**Kaçaklık Sifatının
Kazanılmasının
Şartları
(m.247/2)**

**Soruşturma veya
kovuşturma konusunun
m. 248/2'de belirtilen
suçlardan oluşması**

**Zorla getirme
kararının sonuçsuz
kalması**

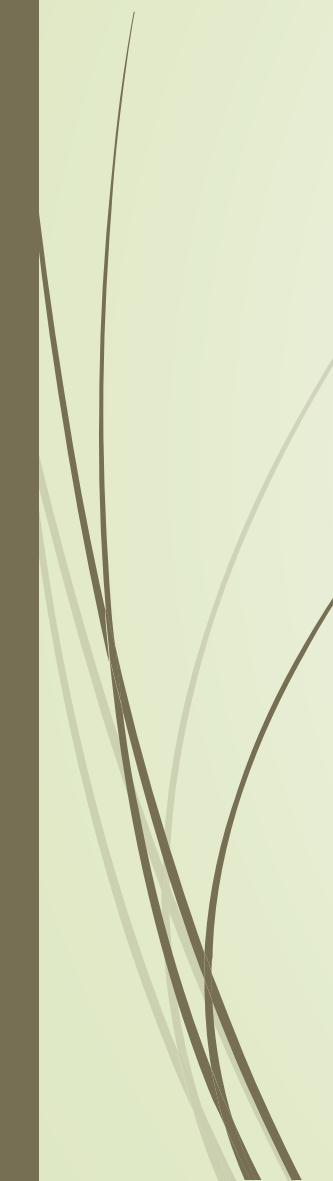
**Gazete ile ya da
şüpheli/sanığın
konutunun kapısına
asılmak suretiyle çağrı
ilanı vermek**

**Bu işlemlerin yerine
getirildiğine ilişkin
düzenlenen tutunaktan
itibaren 15 gün içinde
başvurulmaması**

**Cumhuriyet
savcısı
veya
mahkemenin
kararı**

Kaçaklık Statüsü Bakımından Öngörülen Suçlar

1. Soykırım ve insanlığa karşı suçlar (TCK m. 76, 77, 78)
2. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (TCK m. 79, 80)
3. Hırsızlık (TCK m. 141, 142)
4. Yağma (TCK m. 148, 149)
5. Güveni kötüye kullanma (TCK m. 155)
6. Dolandırıcılık (TCK m.157, 158)
7. Hileli iflas (TCK m. 161)
8. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (TCK m. 188)
9. Parada sahtecilik (TCK m. 197)
10. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (TCK m. 220)
11. Zimmet (TCK m. 247)

-
-
12. İrtikâp (TCK m. 250)
  13. Rüşvet (TCK m. 252)
  14. İhaleye fesat karıştırma (TCK m. 235)
  15. Edimin ifasına fesat karıştırma (TCK m. 236)
  16. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (TCK m. 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308)
  17. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (TCK m. 309, 310, 311, 312, 313)
  18. Silahlı örgüt (TCK m. 314) veya bu örgütlere silah sağlama (TCK m. 315)
  19. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (TCK m. 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337)
  20. Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (TCK m. 12) suçları
  21. Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu
  22. Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar
  23. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar

Elkoymanın Kapsamı

- Kaçak şüpheli veya sanığa ait **Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına** amaçla orantılı olarak elkonulabilir.

Elkoyma Kararı Vermeye Yetkili Merciler

Soruşturma
Evresinde

Kovuşturma
Evresinde

Sulh Ceza Hâkimi

Davaya Bakmakta
Olan Mahkeme

Elkoymanın İcrası ve Sonuçları

- Elkonulan malvarlığının gerektiğinde idaresi için bir kayyım atanır. Elkonulan malvarlığının korunmasında, elkoymaya ilişkin hükümler uygulanır. Tedbirlere ilişkin kararların özetinin bir gazetede ilânına sulh ceza hâkimince veya mahkemece karar verilebilir (m. 248/1-3).
- Gerek elkoyma kararı gerekse kayyım atama kararı, kaçağın, bulunması kanunen zorunlu olan müdafiine (m.247/4) bildirilir (m.248/1).
- Sulh ceza hâkimi veya mahkeme elkoymaya karar verdiğinde, kaçağın yasal olarak bakmakla yükümlü bulunduğu yakınlarının alınan tedbirler nedeniyle yoksulluğa düşebileceklerini saptarsa, bunların geçimlerini sağlamak üzere, elkonulan mal varlığından sosyal durumları ile orantılı miktarda yardımda bulunulması konusunda kayyıma izin verir.

Elkoymanın Kaldırılması

- Kaçak yakalandığında veya kendiliğinden gelerek teslim olduğunda **elkoymanın kaldırılmasına karar verilir.**

Basılmış Eserlere Elkoyma (AY m. 28; Basın K. m. 25)

Elkoymanın Amaçları

Delil Elde Etmek

Sayı
Sınırlaması
En fazla Üç
Adet

Karar Verme Yetkisi

Kural
Cumhuriyet
Savısı

Gecikmesinde
Sakinca
Bulunan
Hâllerde
Kolluk

**Müsadereyi
(Toplatma) Mümkün Kılmak**

Sayı
Sınırlaması
YOK

Belli Suçlarda
Mümkündür
(Basın K.
m.25/2)

**Karar Verme
Yetkisi**

HÂKİM

Dağıtımın ve Satışın Engellenmesi

Toplatma kararı verilmeden önce **Türkiye dışında basılan süreli veya süresiz yayın ve gazetelerin Türkiye'de dağıtılması veya satışa sunulması yasaklanabilir.**

Şartları:

1. Basın K. m. 25/2'de öngörülen suçların işlendiğine dair kuvvetli delil bulunması
2. Cumhuriyet başsavcılığının talebi üzerine sulh ceza hakimi karar verebilir. Gecikmede sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet başsavcılığının kararı yeterlidir.
3. Başsavcılığın kararı 24 saat içinde hakim onayına sunulmalıdır.
4. Hakim bu kararı 48 saat içinde onaylamaz ise Başsavcılığın kararı hükümsüz kalır (Basın K. m. 25/3).

Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi (m.135)

Genel Açıklamalar

- Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişim, istihbarat amacıyla, suçun önlenmesi amacıyla denetlenebileceği gibi; işlenmiş olan suçların soruşturma ve kovuşturmasında delil elde etmek amacıyla da denetlenebilir.
- CMK m. 135 ve devamı maddelerinde, **suçların aydınlatılması amacıyla, suç soruşturma ve kovuşturması çerçevesinde telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi düzenlenmiştir.** Buna karşılık, önleme ve istihbarat amaçlı iletişimin denetlenmesine ilişkin düzenlemeler ilgili kanunlarında (PYSK ek m.7; JTGYK ek m.5; MİT K. m.6) yer almaktadır

Önleme
Amaçlı
İletişimin
Denetlenmesi

SUÇ
ŞÜPHEİ

Adlî Amaçlı
İletişimin
Denetlenmesi

Delil Değerlendirme Yasağı

- Önleme amacıyla iletişimin denetlenmesi sonucu elde edilen kayıtların ancak **kendi kanunlarında belirtilen amaçlar için**, yani ilgili kanunlarda sayılan **suçların önlenmesi amacıyla kullanılabilmesi kabul edilmiştir**.
- Böylece, önleme amacıyla yapılan denetleme sonucu elde edilmiş bulunan iletişimin içerikleri, bir suç soruşturması ve kovuşturmasında kullanılamayacaktır.
- Önleme amaçlı yapılan denetleme sonucu elde edilen iletişimin içeriklerinin kullanılması, **«değerlendirme yasağı» konusu olan bir delilin kullanılması anlamına gelmektedir**.

➤ Gerek önleme amacıyla gerekse ceza muhakemesi sürecinde telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi amacıyla alınan karar ve yapılan işlemler «tedbir süresince» **GİZLİ**dir (m.135/7).

- Hiç kimse, bir suç soruşturması ve kovuşturması sürecinde, m. 135'te belirlenen esas ve usuller dışında, bir başkasının telekomünikasyon yoluyla iletişimini dinleyemeyecek ve kayda alamayacaktır (m.135/9).
- Aksi takdirde, bu yolla elde edilen deliller ceza muhakemesinde kullanılamayacaktır.

Telekomünikasyon Nedir

Her türlü işaret, sembol, ses ve görüntünün ve elektrik sinyallerine dönüştürülebilen her türlü verinin kablo, telsiz, optik, elektrik, manyetik, elektromanyetik, elektrokimyasal, elektromekanik ve diğer iletim sistemleri vasıtasıyla iletilmesi, gönderilmesi ve alınmasını ifade eder (İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği m. 3).

İletişimin Denetlenmesi Şekilleri

**İletişimin
Dinlenmesi**

**İletişimin
Kayda
Alınması**

**Sinyal
Bilgilerinin
Değerlendirilmesi**

**Mobil
Telefonun
Yerinin
Tespiti**

**İletişimin
Tespiti**

m.135/1

m.135/1

m. 135/1

m.135/5

m.135/6

İletişimin Dinlenmesi ve Kayda Alınması Nedir

- Telekomünikasyon yoluyla gerçekleştirilmekte olan konuşmalar ile diğer her türlü iletişimin uygun teknik araçlarla dinlenmesi ve kayda alınmasına yönelik işlemleri ifade eder (İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği m. 3).
- İletişimin dinlenmesi, telli veya telsiz telefonla ya da internet üzerinden yapılan konuşmalar açısından geçerlidir.
- İletişimin kayda alınması ise, telli veya telsiz telefonla ya da internet üzerinden yapılan konuşmalardaki ses veya görüntüler açısından söz konusu olduğu gibi, elektronik posta yoluyla yapılan iletişimin içeriği hakkında da uygulanabilir.

Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi

Nedir

- Sinyal bilgisi, bir şebekede haberleşmenin iletimi veya faturalama amacıyla işlenen her türlü veriyi ifade eder (İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği m. 3).
- Sinyal bilgilerinin değerlendirilmesinde, kişiler arasındaki iletişim trafiği, görüşmenin içeriğine başvurulmaksızın izlenmektedir. Telefon detay kayıtları, -fatura bilgileri esas olmak üzere- arayan, aranan, kullanılan makine ve yer bilgilerini kapsamaktadır. Bu kayıtlar konuşma mesaj ve ses bilgilerinin dışında kalan bilgileri içermektedir.

İletişimin Tespiti Nedir

- İletişimin içeriğine müdahale etmeden iletişim araçlarının diğer iletişim araçlarıyla kurduğu iletişime ilişkin arama, aranma, yer bilgisi ve kimlik bilgilerinin tespit edilmesine yönelik işlemleri ifade eder (İletişimin Denetlenmesi Yönetmeliği m. 3).
- İletişimin tespitinde, faturalandırma bilgilerine ilişkin verilerin herhangi bir işleme tabi tutulmadan kayıt altına alınarak muhafaza edilmesi ve ilgililere aktarılmasını ifade etmektedir. Örneğin bir suç soruşturmasında firmadan fatura dökümünün alınarak işlem yapılması gibi.

Mobil Telefonun Yerinin Tespiti Nedir

- ➔ İletişimin tespiti özel bir uygulama biçimi olarak düşünülebilir.

İletişimin Denetlenmesinin Şartları

- İletişimin Dinlenmesi
- İletişimin Kayda Alınması
- Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi

- Katalog suçların varlığı (m.135/8)
- Suçun işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebebi
- Başka suretle delil elde edilememe

İletişimin Tespiti

- Herhangi bir suçun işlendiğine dair kuvvetli şüphe sebebi

Mobil Telefonun Yerinin Tespiti

- Şart Yok

İletişimin Denetlenmesinin Kapsamı

- İletişimin denetlenmesinin kapsamı, denetim işleminin türüne göre farklılık arz etmektedir. CMK; iletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesini aynı esaslara tabi kılmışken, iletişimin tespitini farklı düzenlemiştir.
- İletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi bakımından suç sınırlaması söz konusu olduğu hâlde, iletişimin tespitinde böyle bir sınırlamaya yer verilmemiştir (m.135/8).

KATALOG SUÇLAR (CMK m. 135/8)

- Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (TCK m. 79, 80) ile organ veya doku ticareti (TCK m. 91)
- Kasten öldürme (TCK m. 81, 82, 83)
- İşkence (TCK m. 94, 95)
- Cinsel saldırı (TCK birinci fıkra hariç, m. 102)
- Çocukların cinsel istismarı (TCK m. 103)
- Nitelikli hırsızlık (TCK m. 142) ve yağma (TCK m. 148, 149) ile nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158)
- Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (TCK m. 188)
- Parada sahtecilik (TCK m. 197)
- Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (TCK m.220/3)

-
- Fuhuş (TCK m. 227)
  - İhaleye fesat karıştırma (TCK m. 235)
  - Tefecilik (TCK m. 241)
  - Rüşvet (TCK m. 252)
  - Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (TCK m. 282)
  - Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak (TCK m. 302)
  - Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (TCK m. 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316)
  - Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (TCK m. 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337) suçları

-
-
- Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları
  - Bankalar Kanununun 22 nci maddesinin (3) ve (4) numaralı fıkralarında tanımlanan zimmet suçu
  - Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar
  - Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar

İletişimin Denetlenmesinin Kararını Vermeye Yetkili Merciler

**Soruşturma
Evresinde**

**Kovuşturma
Evresinde**

Kural

**Sulh Ceza
Hâkimi**

Gecikmesinde
Sakınca Bulunan
Hâllerde

Cumhuriyet Savcısı

Kural

**Davaya
Bakmakta Olan
Mahkeme**

Gecikmesinde
Sakınca Bulunan
Hâllerde

**Cumhuriyet
Savcısı**

-
- Cumhuriyet savcısının karar verdiği hâllerde; Cumhuriyet savcısı, kararını derhal hakim onayına sunmalı ve hakim en geç 24 saat içinde kararını vermelidir. Sürenin dolması veya hakim tarafından aksine karar verilmesi halinde, tedbir Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılır veya iletişimin tespitine ilişkin kayıtlar derhal imha edilir (m.135/1,6; m.137/3).
  - Cumhuriyet savcısı tarafından verilen kararın hakim (mahkeme) onayına sunulmasının geciktirilmesi halinde de karar hukuka aykırı hale gelir ve bu suretle elde edilen delil kullanılamaz.

İletişimin Dinlenmesi, Kayda Alınması ve Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi Kararının İçeriği

CMK m. 135/1 uyarınca verilecek kararın içeriğinde şu hususların bulunması gerekir:

- ❖Yüklenen suçun türü
- ❖Hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği
- ❖İletişim aracının türü
- ❖Telefon numarası veya iletişim bağlantısını tespiti imkân veren kodu
- ❖Tedbirin türü, kapsamı ve süresi

İletişimin Denetlenmesi Kararının Süresi

- İletişimin dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi kararı **en çok iki ay için verilebilir; bu süre, bir ay daha uzatılabilir.** Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi halinde, hâkim yukarıdaki sürelerle ek olarak **her defasında bir aydan fazla olmamak ve toplam üç ayı geçmemek üzere** uzatılmasına karar verebilir (m.135/4).

- Mobil telefonun yerinin tespiti işlemi **en çok iki ay için yapılabilir**; bu süre, **bir ay daha uzatılabilir** (m.135/5).

İletişimin Denetlenmesi Kararının İcrası

- Telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) aracılığıyla yürütülmektedir.
- İletişimin denetlenmesine ilişkin karar, Cumhuriyet savcısı veya görevlendireceği adli kolluk görevlileri tarafından BTK'ya iletilir.
- İletişimin denetlenmesi işlemini ilgili kolluk görevlileri icra ederler.
- İşlemin başladığı ve bitirildiği tarih ve saat ile işlemi yapanın kimliği bir tutanakla saptanır (m.137/1).

İletişimin Denetlenmesi Tedbirinin Uygulanacağı Kişiler

- İletişimin Dinlenmesi
- İletişimin Kayda Alınması
- Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi
- İletişimin Tespiti

- Şüpheli
- Sanık

Mobil Telefonun Yerinin Tespiti

- Şüpheli
- Sanık
- Diğer kişiler

İletişimin Kayda Alınması Yasağı

- Şüpheli veya sanığın tanıklıktan çekinebilecek kişilerle arasındaki **iletişimi kayda alınamaz**. Kayda alma gerçekleşikten sonra bu durumun anlaşılması hâlinde, alınan kayıtlar derhâl yok edilir (m.135/3).
- Tanıklıktan çekinme hakkına sahip olan kişiler eğer hakkında dinleme kararı bulunan kişiyle birlikte aynı suçu işleme şüphesi altında iseler, bu durumda sorun m.135/1 hükmü kapsamında değerlendirilmelidir.

İletişimin Denetlenmesi Yasağı

- Şüpheli veya sanığa yüklenen suç dolayısıyla müdafinin bürosu, konutu ve yerleşim yerindeki telekomünikasyon araçları hakkında, 135. madde hükmü uygulanamaz (m.136).

İletişimin İçeriklerinin Yok Edilmesi

- İletişimin denetlenmesi kararın uygulanması (tüm tedbirlerin uygulanması) sırasında **şüpheli hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi** ya da **135. maddenin birinci fıkrasına göre hâkim onayının alınamaması halinde**, bunun uygulanmasına Cumhuriyet savcısı tarafından derhâl son verilir. Bu durumda, yapılan tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar Cumhuriyet savcısının denetimi altında **en geç on gün içinde yok edilerek, durum bir tutanakla tespit edilir** (m.137/3).
- **Beraat kararı verilmesi durumunda da** tespit veya dinlemeye ilişkin kayıtlar, hâkim denetimi altında aynı usulle yok edilir.

İletişimin İçeriklerinin Yok Edilmesinin Bildirilmesi

- Tespit ve dinlemeye ilişkin kayıtların yok edilmesi halinde soruşturma veya kovuşturma evresinin bitiminden itibaren, en geç 15 gün içinde, Cumhuriyet başsavcılığı veya mahkeme, tedbirin nedeni, kapsamı, süresi ve sonucu hakkında ilgisine yazılı olarak bilgi verir (m. 137/4).

Tesadüfen Elde Edilen Deliller (m.138/2)

Delil, yapılmakta
olan soruşturma
veya kovuşturmayla
« ilgili » ise

Delil, başka bir
katalog suça aitse

Delil, katalogda yer
almayan suça aitse

CMK m.135
uyarınca karar
alınması gerekir

Delil muhafaza
altına alınır ve
durum C.
Savcılığına bildirilir

TARTIŞMALI

A man with dark hair, wearing a dark jacket, is crouching in a cemetery. He is looking down with a serious expression, holding a small object in his hands. To his left is a large, light-colored tombstone with the name "ALİ CANDAN" and the dates "D.1975 Ö.2003" inscribed on it. The background shows other tombstones and a tree under a clear sky. The foreground is filled with tall green grass.

Gizli Soruşturmacı Görevlendirmesi (m. 139)

Genel Açıklamalar

- ➡ Örgütlü suçluluğun aydınlatılmasında, klasik ve hatta modern birçok delil elde etme yönteminin yetersiz kalması, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçların daha yakından, içeriden izlenmesi suretiyle delile ulaşılmasını zorunlu kılmaktadır.

Gizli Soruşturmacı Görevlendirmesinin Şartları

Suçun İşlendiği Hususunda
Somut Delillere Dayanan
Kuvvetli Şüphe Sebeplerinin
Bulunması

Başka Suretle Delil Elde
Edilmesi İmkânının
Bulunmaması

Katalog Suçların Varlığı
(m.139/7)

Gizli Soruşturmacı Görevlendirmenin Kapsamı

- Gizli soruşturmacı görevlendirmesi örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenebilen bütün suçlar için değil, sadece Kanunda sayılan bazı örgütlü suçluluk halleri bakımından kabul edilmiştir:
- **Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenip işlenmediğine bakılmaksızın** uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (TCK madde 188)
- **Suç işlemek amacıyla örgüt kurma** (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, (TCK madde 220)
- Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (TCK madde 315)
- Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları
- Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar

**Gizli Soruşturma
yapan adli kolluk
görevlileri
(m.160, 161)**

**Gizli Soruşturmacı
(m. 139)**

Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi Kararı

Soruşturma
Evresinde

Kovuşturma
Evresinde

Sulh Ceza Hâkimi

BAŞVURULAMAZ

Gizli Soruşturmacı Kimdir

- Gizli soruşturmacı ancak bir **kamu görevlisi** olabilir (m.139/1).
- Kamu görevlisinin mutlaka bir kolluk görevlisi olması gerekmektedir.
- Gizli soruşturmacının kimliği değiştirilebilir. Bu kimlikle hukukî işlemler yapılabilir (m.139/2).
- Soruşturmacının kimliği, görevinin sona ermesinden sonra da gizli tutulur (m.139/3).

Gizli Soruşturmacının Görev ve Yetkileri

- Soruşturmacı, faaliyetlerini izlemekle görevlendirildiği örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve bu örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili delilleri toplamakla yükümlüdür (m. 139/4).
- Soruşturmacı, görevini yerine getirirken **suç işleyemez** ve **görevlendirildiği örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulamaz** (m. 139/5).

Elde Edilen Bilgilerin Muhakemede Kullanılması

- Soruşturmacı görevlendirilmesi suretiyle elde edilen kişisel bilgiler, görevlendirildiği ceza soruşturması ve kovuşturması dışında kullanılamaz (m. 139/6).
- Suçla bağlantılı olmayan kişisel bilgiler derhâl yok edilir (m.139/6). Buna karşılık, kişisel nitelikte olmayan bilgiler, başka muhakemelerde de kullanılabilir.

Gizli Soruşturmacının Tanıklığı

- Gizli soruşturmacının elde ettiği delillerin, kişisel olsun ya da olmasın, muhakemede kullanılabilmesi için, gizli soruşturmacının **mutlaka aleni duruşmada tanık olarak dinlenmesi gerekmektedir** (m. 211/1-b).
- Soruşturmacı, kovuşturma evresinde tanık olarak dinlenmesinin zorunlu olması halinde, **duruşmada hazır bulunma hakkına sahip bulunanlar olmadan veya ses ya da görüntüsü değiştirilerek özel ortamda dinlenir**. Bu durumda 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununun 9. madde hükmü kıyasen uygulanır (m.139/3; TKK m.9).

Tanık Koruma Kanunu Çerçevesinde Gizli Soruşturmacıya Uygulanacak Koruma Tedbirleri (TKK m. 5)

- 1- Kimlik ve adres bilgileri kayda alınarak gizli tutulabilir ve kendisine yapılacak tebligatlar için yeni bir adres tespit edilebilir.
- 2- Yalnızca hakim veya mahkeme huzurunda veya ses ve görüntüsü değiştirilerek dinlenebilir.
- 3- Tutuklu veya hükümlü ise durumuna uygun ceza infaz kurumu ve tutukevlerine yerleştirilebilir.
- 4- Fizikî koruması sağlanır.
- 5- Kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgeleri değiştirilebilir ve düzenlenebilir.
- 6- Geçici olarak geçimini sağlama amacıyla maddî yardımda bulunulabilir.
- 7- Gizli Soruşturmacının iş yeri ya da iş alanı değiştirilebilir veya öğrenim gören gizli soruşturmacının devam etmekte olduğu her türlü eğitim ve öğretim kurumu değiştirilebilir.
- 8- Yurt içinde başka bir yerleşim biriminde yaşaması sağlanabilir.
- 9- Uluslararası anlaşmalara ve karşılıklılık ilkesine uygun şekilde, geçici olarak başka bir ülkede yerleştirilmesi sağlanabilir.
- 10- Fizyolojik görünümü estetik cerrahi yoluyla veya estetik cerrahi gerektirmeksizin değiştirilebilir ve buna uygun kimlik bilgileri yeniden düzenlenebilir.

Teknik Araçlarla İzleme (m.140)

Genel Açıklamalar

- Teknik araçlarla izleme tedbiriyle şüpheli veya sanığın belli alanlardaki faaliyetleri ve ona ait belli mekanlar görüntü ve ses kaydeden araçlarla GİZLİCE izlenmekte, ses ve görüntüleri kayda alınmaktadır.
- Ne tür teknik araçlarla izleme yapılabileceği CMK'da belirtilmemiştir, belirtilmesi de doğru olmazdı; zira teknolojideki gelişmelere paralel olarak, izlemede kullanılabilecek teknik araçlar sürekli değişebilmektedir.
- Bu nedenle, ses sinyal veya görüntünün izlenmesine, görüntü veya ses kaydı yapılmasına elverişli her türlü TEKNİK ARAÇLA izleme yapılabilir.

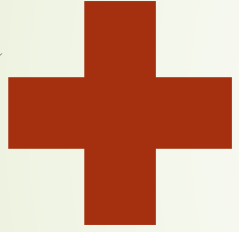
Önleme amaçlı güvenlik kameraları veya
MOBESE olarak adlandırılan sistemler
aracılığıyla yapılan kayıtlar CMK
hükümlerine tabi değildir.

Önleme Amaçlı
Güvenlik Kayıtları
(MOBESE vb.)

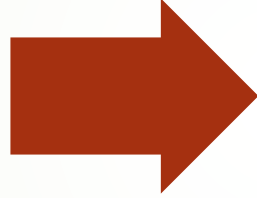

Teknik Araçlarla
İzleme
(m. 140)

**Kuvvetli
Şüphe
Sebeplerinin
Bulunması**

**Başka
Suretle Delil
Elde
Edilememesi**

**Teknik
Araçlarla
İzlemenin
Şartları**

İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı ve Teknik Araçlarla İzleme Tedbirleri Birlikte Uygulanabilir mi

Suçun aydınlatılabilmesi ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için birden fazla delil elde etme yönteminin bulunduğu durumlarda, temel hak ve özgürlüklere en az müdahale oluşturan dan başlamak suretiyle, birden çok tedbire başvurmak mümkündür.

Zorunlu ise ve şartları da gerçekleşmişse, söz konusu üç gizli koruma tedbirinin birden fazlasına veya tamamına başvurmak, diğer delil elde etme yöntemleri yanı sıra, mümkündür.

Teknik Araçlarla İzlemenin Kapsamı

Teknik araçlarla izlemenin kapsamı iki açıdan sınırlandırılmıştır.

1. Teknik araçlarla izleme ancak **m. 140/1'de yer alan suçların** soruşturma ve kovuşturması bakımından uygulama alanı bulabilir.
2. Teknik araçlarla izleme ancak şüpheli veya sanığın **kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri** ve **işyeri** alanlarında uygulama alanı bulabilir.

Teknik Araçlar İzleme Tedbirinin Uygulanabildiği Suçlar

- Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti (TCK m. 79, 80) ile organ veya doku ticareti (TCK m. 91)
- Kasten öldürme (TCK m. 81, 82, 83)
- Nitelikli hırsızlık (TCK m. 142) ve yağma (TCK m. 148, 149) ile nitelikli dolandırıcılık (TCK m. 158)
- Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (TCK m. 188)
- Parada sahtecilik (TCK m. 197)
- Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (TCK m. 220/3)
- Fuhuş (TCK m. 227)
- İhaleye fesat karıştırma (TCK m. 235)

-
- Tefecilik (TCK m. 241)
  - Rüşvet (TCK m. 252)
  - Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama (TCK m. 282)
  - Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak (TCK m. 302)
  - Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (TCK m. 309, 311, 312, 313, 314, 315, 316)
  - Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (TCK m. 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337)
  - Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları
  - Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar
  - Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar

Teknik Araçlarla İzleme Kararı

Soruşturma Evresinde

Kural
Sulh Ceza Hâkimi

Gecikmede
Sakinca Bulunan
Hâllerde
Cumhuriyet Savcısı

**Kovuşturma
Evresinde**

Davaya
Bakmakta Olan
Mahkeme

Teknik Araçlarla İzleme Süresi

- Teknik araçlarla izleme kararı **en çok üç haftalık süre** için verilebilir. Bu süre gerektiğinde **bir hafta daha uzatılabilir** (m.149/3).
- Ancak, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili olarak gerekli görülmesi hâlinde, **hâkim yukarıdaki sürelerle ek olarak her defasında bir haftadan fazla olmamak ve toplam dört haftayı geçmemek üzere** uzatılmasına karar verebilir (m.149/3).
- Teknik araçlarla izleme tedbiri ile birlikte gizli soruşturmacı görevlendirilmesi halinde bu süreler bir kat artırılarak uygulanır (m.149/3).

Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat (m. 141-144)

Genel Açıklamalar

- Kanunun, koruma tedbirlerine başvururken belli şartların gerçekleşmiş olmasının aradığı veya tedbirin icra süresinde kamu görevlilerinin bazı yükümlülükleri yerine getirmesini öngördüğü hâlde, çeşitli sebep ve gerekçelerle bunlara uyulmamış olabilir.
- Bazı hâllerde de, hukuka uygun olarak uygulanmasına başlanmış olan bir koruma tedbiri, icrası devam ederken hukuka aykırı hâle gelmiş olabilir.
- Bütün bu durumlarda, temel hak ve özgürlüklerine koruma tedbirlerine başvurulması dolayısıyla müdahale edilmiş bulunan kişiler, maddi ve manevi zarar görmüşlerdir. İşte bu zararların tazmini için CMK özel bir düzenleme öngörmüştür (m.141-144).

Zaman Bakımından Uygulanma Meselesi (Yürürlük Kanunu m. 6)

466 sayılı
Kanun

1 HAZİRAN
2005

5271 sayılı
CMK

Koruma Tedbirleri Dışındaki İşlemler Dolayısıyla Tazminat Talep Edilebilir mi

- Koruma tedbirleri dışındaki işlemler bağlamında; suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk hâlleri de dâhil olmak üzere hâkimler ve Cumhuriyet savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak Devlet aleyhine açılabilir (m.141/3).
- Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarına bir yıl içinde rücu eder (m.141/4).

Tazminat İstenebilecek Haller (m. 141/1)

- a) Kanunlarda belirtilen koşullar dışında yakalanan, tutuklanan veya tutukluluğunun devamına karar verilmesi
- b) Kanunî gözaltı süresi içinde hâkim önüne çıkarılmaması
- c) Kanunî hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlandırılma isteği yerine getirilmeden tutuklanması
- d) Kanuna uygun olarak tutuklandığı hâlde makul sürede yargılama mercii huzuruna çıkarılmayan ve bu süre içinde hakkında hüküm verilmemesi
- e) Kanuna uygun olarak yakalandıktan veya tutuklandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilmesi (***tazminat isteme hakkı bildirilmeli**)

f) Mahkûm olup da gözaltı ve tutuklulukta geçirdiği süreleri, hükümlülük sürelerinden fazla olan veya işlediği suç için kanunda öngörülen cezanın sadece para cezası olması nedeniyle zorunlu olarak bu cezayla cezalandırılması (***tazminat isteme hakkı bildirilmeli**)

g) Yakalama veya tutuklama nedenleri ve haklarındaki suçlamalar kendilerine, yazıyla veya bunun hemen olanaklı bulunmadığı hâllerde sözle açıklanmaması

h) Yakalanmaları veya tutuklanmaları yakınlarına bildirilmemesi

i) Hakkındaki arama kararı ölçüsüz bir şekilde gerçekleştirilmesi

j) Eşyasına veya diğer malvarlığı değerlerine, koşulları oluşmadığı halde elkonulan veya korunması için gerekli tedbirler alınmayan ya da eşyası veya diğer malvarlığı değerleri amaç dışı kullanılan veya zamanında geri verilmemesi

k) Yakalama veya tutuklama işlemine karşı Kanunda öngörülen başvuru imkânlarından yararlanılmaması

Tazminat İsteyemeyecek Kişiler (m. 144)

- ❖ Kanuna uygun olarak yakalanan veya tutuklanan kişilerden aşağıda belirtilenler tazminat isteyemezler:
  - Tazminata hak kazanmadığı hâlde, **sonradan yürürlüğe giren ve lehte düzenlemeler getiren kanun gereği**, durumları tazminat istemeye uygun hâle dönüşenler.
  - **Genel veya özel af, şikâyetten vazgeçme, uzlaşma gibi** nedenlerle hakkında **kovuşturmaya yer olmadığına** veya **davanın düşmesine** karar verilen veya **kamu davası geçici olarak durdurulan** veya **kamu davası ertelenen** veya **düşürülenler**.
  - **Kusur yeteneğinin bulunmaması nedeniyle** hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilenler.
  - Adlî makamlar huzurunda **gerçek dışı beyanla suç işlediğini** veya **suça katıldığını bildirerek** gözaltına alınmasına veya tutuklanmasına neden

Tazminat Talebinin Şartı

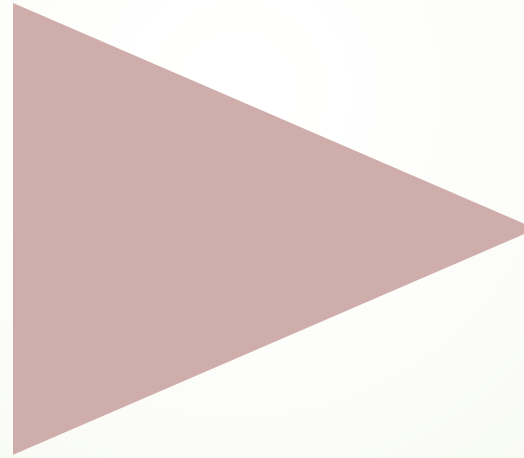
- ➡ Tazminat talebinde bulunabilmek için, ilgili kişi hakkındaki kararın veya hükmün kesinleşmesi gerekmektedir.
- ➡ Kesinleşmesi gereken her zaman son karar (hüküm) değildir.

Kanuni hakları hatırlatılmadan veya hatırlatılan haklarından yararlanma isteği yerine getirilmeden tutuklanan kişilerin tazminat istemleri konusunda karar vermek için asıl davada hüküm verilmesini veya verilen hükmün kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur. Dolayısıyla bir kişinin hakkında tutuklama kararı verilirken yasal haklarından yararlandırılmaması hâlinde **asıl davanın sonuçlanması beklenmeden 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi hükümlerine göre tazminat talep edilmesi mümkündür** (Adem Gedik, B. No: 2013/2950, 14/10/2015, § 37).

Tazminat Davası ve İncelenmesi

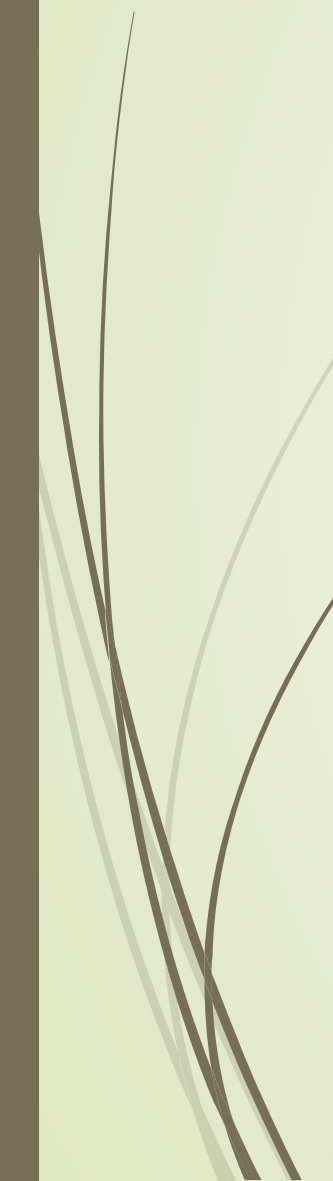
- Zarara Uğrayan Kişi
- Yasal Temsilcisi
- Özel Yetkili Vekili

Karar veya hükmün kesinleşmesinin tebliğ edilmesinden itibaren 3 ay içinde

Karar veya hükmün kesinleşmesi tebliğ edilmediyse, kesinleşmeden itibaren 1 yıl içinde

Zarara Uğrayanın Oturduğu Yer Ağır Ceza Mahkemesi

-
-
- ❑ Eğer zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesi yer ağır ceza mahkemesi tazminat konusu işlemle ilişkili ise ve aynı yerde başka bir ağır ceza dairesi yoksa, en yakın yer ağır ceza mahkemesinde karara bağlanır (m.142/4).

-
- Tazminat isteminde bulunan kişinin dilekçesine, açık kimlik ve adresini, zarara uğradığı işlemin ve zararın nitelik ve niceliğini kaydetmesi ve bunların belgelerini eklemesi gereklidir (m.142/3).
  - Dilekçesindeki bilgi ve belgelerin yetersizliği durumunda mahkeme, eksikliğin bir ay içinde giderilmesini, aksi hâlde istemin reddedileceğini ilgiliye duyurur. Süresinde eksiği tamamlanmayan dilekçe, mahkemece, itiraz yolu açık olmak üzere reddolunur (m.142/4).
  - Mahkeme, dosyayı inceledikten sonra yeterliliğini belirlediği dilekçe ve eki belgelerin bir örneğini Devlet Hazinesinin kendi yargı çevresindeki temsilcisine tebliğ ederek, varsa beyan ve itirazlarını onbeş gün içinde yazılı olarak bildirmesini ister (m.142/5).

-
- İstemin ve ispat belgelerinin değerlendirilmesinde ve **tazminat hukukunun genel prensiplerine göre verilecek tazminat miktarının** saptanmasında mahkeme gerekli gördüğü her türlü araştırmayı yapmaya veya hâkimlerinden birine yaptırmaya yetkilidir (m.142/6).
  - Mahkeme, kararını **duruşmalı olarak** verir. İstemde bulunan ile Hazine temsilcisi, açıklamalı çağrı kâğıdı tebliğine rağmen gelmezlerse, yokluklarında karar verilebilir (m.142/7).
  - Karara karşı, istemde bulunan, Cumhuriyet savcısı veya Hazine temsilcisi, **istinaf yoluna başvurabilir**; inceleme öncelikle ve ivedilikle yapılır (m.142/8).

Tazminatın Geri Alınması (m.143)

Kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararın sonradan kaldırılması üzerine kişi hakkında kamu davası açılıp mahkumiyet hükmü verilmesi

Beraat hükmünden sonra aleyhinde yargılamanın yenilenmesi dolayısıyla yeniden yargılanan kişi hakkında mahkumiyet hükmü verilmesi

-
- CMK m.143/1 hükmünde öngörülen hâllerden birinin varlığı nedeniyle **tazminatın geri alınabilmesi için**, verilmiş olan **mahkumiyet kararının kesinleşmiş olması gerekir**.
  - Geri alma işleminde, cezaların tümü esas alınarak, gözaltı ve tutukluluk gibi tedbirlerin süreleri, mahkumiyet süresini aşkın değilse, ödenen tazminat bütünüyle geri istenecek; aşkın ise o sürenin karşılığı kişiye bırakılıp, hukuka uygunluğu tartışmasız olan gözaltı ve tutukluluk gibi işlemlerin karşılığı olarak ödenen bedel geri alınacaktır.
  - Ödenen tazminat, Cumhuriyet savcısının yazılı istemi ile aynı mahkemeden alınacak kararla kamu alacaklarının tahsiline ilişkin mevzuat hükümleri uygulanarak geri alınır (m.143/1).

Devletin Tazminat Dolayısıyla Rücu Hakkı

- Devlet, ödediği tazminattan dolayı, koruma tedbiriyle ilgili olarak görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan kamu görevlisine rücu eder (m. 141/4).
- Bu hüküm nedeniyle hakimlere ve Cumhuriyet savcılarına rücu edilmesinin ön şartı, hakimlerin ve Cumhuriyet savcılarının, ilgili karar veya işlemi nedeniyle görevini icrai davranışla kötüye kullanmasıdır (TCK m.257/1).
- İftira konusunu oluşturan suç veya yalan tanıklık nedeniyle gözaltına alınma ve tutuklama halinde; Devlet, iftira eden veya yalan tanıklıkta bulunan kişiye de rücu eder (m. 143/3).